

VINERI • 23 IANUARIE 2004 • ANUL LIV NR. 4

FOAIA românească

SĂPTĂMÂNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

De trei ori – Eminescu

Liberă alegere sau liberă asumare

„Catedra noastră este o oglindă”

CALENDAR ORTODOX

26 ianuarie, luni – Cuv. Xenofont, soția sa Maria și fiii lor: Arcadie și Ioan.
27 ianuarie, marți – † Aducerea moaștelor Sfântului Ioan Gură de Aur; Sf. Marciana împărăteasa.
28 ianuarie, miercuri – Cuv. Efrem Sirul, Paladie și Iacob Sihastul.
29 ianuarie, joi – † Aducerea moaștelor Sf. Mucenic Ignatie Teoforul.
30 ianuarie, vineri – (†) **Sfinții Trei Ierarhi: Vasile cel Mare, Grigorie Teologul și Ioan Gură de Aur.** Sf. Sfințit Mucenic Ipolit, Episcopul Romei.
31 ianuarie, sâmbătă – Sfinții Doctori, făcători de minuni și fără de arginți Chir și Ioan.
1 februarie, duminică – Înaintepăznuirea Întâmpinării Domnului; Sf. Mc. Trifon, Perpetua și Felicitas. (*Începutul Triodului*).

Din credințele poporului

Dacă iarna se arată ciori sau vrăbii, vara va fi sărăcăcioasă; dacă nu, mănoasă.

(Fochi)

AGENDĂ

26 ianuarie

1788 – a fost întemeiată prima colonie engleză în *Australia*.

1936 – s-a născut actorul *Florin Piersic*.

27 ianuarie

1901 – a murit, la Milano, *Giuseppe Verdi*, compozitor italian. Este cunoscut prin operele „Rigoletto”, „La Traviata” și „Aida”.

1919 – s-a stins din viață, la Budapesta, poetul *Ady Endre*. Primul lui traducător a fost Octavian Goga.

28 ianuarie

1865 – a avut loc întemeierea societății culturale „*Ate-neul Român*”.

1889 – s-a născut prozatoarea *Martha Bibescu*.

1996 – a avut loc prima *slujbă ortodoxă română la Seghedin*.

1998 – la Seghedin s-a deschis *Consulatul General al României*.

29 ianuarie

1521 – s-a redactat primul text în limba română: „*Scrisoarea lui Neacșu*”. Din scrisoare, boierul Neacșu din Câmpulung îl înștiința pe primarul Brașovului despre mișcările turcești de la Dunăre.

1859 – *debutul lui Iosif Vulcan* în nr. 5 al *Telegrafului român*, cu un articol „*Despre necesitatea unei foi beletristice române*”.

30 ianuarie

1852 – s-a născut dramaturgul și scriitorul *Ion Luca Caragiale*, în satul Haimanale-Prahova.

1999 – la Giula a avut loc acea *Adunare Eparhială* a Bisericii Ortodoxe Române din Ungaria, unde a fost ales primul episcop ortodox român de Ungaria, în persoana Prea Sfințitului Sofronie Drincec.

31 ianuarie

1418 – a murit *Mircea cel Bătrân*, domnul Țării Românești.

1956 – a murit scriitorul pentru copii *A.A. Milne*.

1 februarie

1868 – s-a născut, la Botoșani, pictorul *Ștefan Luchian*, personalitatea care domină pictura românească de la începutul secolului XX, continuând calea deschizătorilor de drum Grigorescu și Andreescu.

1887 – revista *Convorbiri literare* din 1 februarie publică poezia „*De ce nu-mi vii*”, de Mihai Eminescu.

București

România pregătește o lege pentru sprijinirea românilor din străinătate

Ministerul Afacerilor Externe și Departamentul pentru Românii de Pretutindeni (DRP) vor finaliza, în următoarele săptămâni, proiectul de lege privind sprijinirea comunităților românești din străinătate, a declarat în cadrul unei conferințe de presă, luni, 19 ianuarie, *Titus Corlățean*, șeful DRP, relatează presa din România.

Legea ar putea intra în vigoare încă din acest an, dacă la nivelul Parlamentului va exista voința politică necesară adoptării proiectului în termen, a precizat șeful DRP. El a amintit că proiectul, aflat în faza finală la nivelul celor două instituții, prevede, în principal, respectarea drepturilor culturale și educaționale

le ale comunităților românești din străinătate, pe baza principiului de reciprocitate, fără a include facilități de ordin economic. „Nu mergem pe un model promovat anterior de Ungaria, decât poate din punctul de vedere al interesului european pe care trebuie să îl manifesti pentru sprijinirea minorității înrudite. Am constatat că între nivelul de sprijin acordat românilor din afară și standardul european există un spațiu normativ pe care noi îl putem umple, într-un spirit european acceptat”, a spus Corlățean.

Prevederile proiectului de lege și aplicarea sa pe principiul reciprocității constituie subiecte pe care autoritățile române le-au discutat deja atât cu reprezen-

tanții comunităților românești din străinătate, cât și cu oficiali din Bulgaria, Albania sau Macedonia. Titus Corlățean a afirmat că au fost situații în care drepturile elementare ale comunităților românești au fost încălcate și a arătat că este necesar ca autoritățile din Bulgaria, Macedonia sau Serbia și Muntenegru (Valea Timocului) să recunoască statutul de minoritate pentru membrii acestor comunități.

Șeful DRP a mai declarat că este firesc ca autoritățile române să aștepte din partea statelor în care trăiesc comunități românești, un tratament similar celui aplicat în România în ceea ce privește respectarea drepturilor minorităților.

- iova -

Giula

Se întrunește Adunarea Generală a Comunității Cercetătorilor

Comunitatea Cercetătorilor și Creatorilor Români din Ungaria convoacă Adunarea Generală a organizației luni, la 26 ianuarie, începând cu ora 14.00, la Centrul Cultural Românesc din Giula. Pe ordinea de zi a ședinței vor figura următoarele subiecte: darea de

seamă a activității din anul 2003 și întocmirea planului de muncă pe anul 2004 al Comunității și al Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria, respectiv alegerea delegaților pentru Adunarea Generală a Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria. **Șt. C.**

Bal românesc la Giula

Centrul Cultural Românesc din Giula va găzdui săptămână, la 24 ianuarie, tradiționalul Bal românesc pe țară. Toți cei care doresc să participe la această manifestare și vor să se distreze împreună, să asculte muzică românească, să danseze și să participe la tombolă, pot procura biletul la numărul de telefon: prefix 66/463-951 sau personal la Oficiul AȚRU din Giula.

Arad-Pécs

Concurs de parteneriat între tineri

Palatul Copiilor din Arad și Casa Copiilor „Szivárvány” din Pécs organizează un concurs de parteneriat între tinerii cu vârstele cuprinse între 10–15 ani din cele două județe din Ungaria și România. Scopul acestuia este promovarea înfrățirii dintre cele două orașe, dezvoltarea prieteniei, aprecierii reciproce, cunoașterea culturii, arhitecturii, istoriei celor două orașe în spiritul toleranței reciproce. **I. K.**

Părerile autorilor nu coincid întotdeauna cu opinia Redacției. Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolelor publicate în Foaia românească aparține autorilor. Foaia românească nu garantează publicarea textelor nesolicitate de redacție.

Pe copertă: **Cinstirea lui Mihai Eminescu la Apateu**
(Foto: Laura Martin)

Budapesta

Oficiul își schimbă sediul

De la 1 februarie a.c., Oficiul pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria își mută sediul într-o altă clădire. Noua adresă a Oficiului pentru Minorități va fi: 1085 Budapesta, str. Baross nr. 22-24, tel: 1/330-0019, fax: 1/239-0009.

Micherechi

Oră despre Eminescu

Elevii din clasele a 7-a a școlii generale din Micherechi au evocat amintirea poetului național român Mihai Eminescu în cadrul unei ore extraordinare, ținută joi, 22 ianuarie, la biblioteca din comună. Ora a fost specială și pentru că ea a fost susținută de doi profesori de română, *Ana-maria Dulău Cozma* și *Vasile Martin*.

- va -

De trei ori – Eminescu

Omagiu Luceafărului poeziei românești

„Un om se naște – un înger o stea din cer aprinde
Și pe pământ coboară în corpul lui de lut,
A gândurilor aripi în om el le întinde
Și pune graiul dulce în pieptul lui cel mut.
O candelă a vieții, de cer steaua depinde
Și îmblă scriind soartea a omului născut.”

(M. Eminescu: Povestea magului călător în stele)

În fiecare an, pe 15 ianuarie, românii de pretutindeni omagiază nașterea Luceafărului poeziei românești, Mihai Eminescu. Ca și în anii trecuți, români budapestani, ne-am adunat în curtea Institutului Cultural al României pentru a depune flori, pentru a vărsa o lacrimă la bustul marelui poet. Fără Eminescu limba noastră ar fi fost mai săracă, sufletele noastre ar fi fost mai triste și mai singure în singurătatea noastră.

La orele 13 ale după amiezii acestor zile prea-sfinte pentru noi, domnul director *Mircea Opriță* a deschis ceremonia de omagiere a marelui nostru poet național: „În România, ca și pretutindeni unde trăiesc români, ziua de 15 ianuarie este ziua Eminescu, este ziua în care îl sărbătorim, îl omagiem pe acest mare poet român. Cine este Eminescu? Sigur este o întrebare retorică. Nu există român care să nu știe cine este Eminescu. Aș dori doar să punctez câteva lucruri, între care faptul că Mihai Eminescu este unul dintre cei mai mari lirici ai literaturii universale, este comparat cu Byron din literatura engleză, cu Victor Hugo din literatura franceză, cu Leopardi, cu Lermontov, cu Petőfi, care, firește, aici la Budapesta, este o personalitate imensă a literaturii maghiare. După cum știm, Eminescu a avut parte de o existență biologică scurtă, a trăit doar 39 de ani. În această perioadă a creat, însă, o

operă imensă, în genuri variate, care include poezia, include teatrul, nuvela și proza scurtă și, mai ales, este autorul unei opere publicistice de-a dreptul impresionantă. Eminescu a fost și este o sinteză a spiritualității românești a epocii în care a trăit, el este, pe de altă parte, și un întemeietor de limbă română modernă, este un întemeietor de cultură românească autentică și durabilă.”

Acest moment solemn a fost continuat prin săvârșirea unei slujbe de pomenire oficiată de părintele vicar *Marius Maghiaru*, urmată de depunerea de coroane la bustul marelui poet. S-au depus coroane din partea Ambasadei României la Budapesta, Institutului Cultural al României, Oficiului pentru Minorități Naționale și Etnice din Ungaria, Autogovernării Românești din sectorul IX al Budapestei și Asociației pe Țară a Românilor din Ungaria.

Aniversarea Eminescu a continuat seara de la orele 18.00, în sala Institutului Cultural.

„Eminescu printre noi” a fost evocarea susținută de *dr. Constantin Mălinaș*, director general al Bibliotecii Județene „Gheorghe Șincai” din Oradea.

(Continuare în pag. a 11-a)

Teatrul Vis s-a născut de ziua lui Eminescu

Ziua de naștere a marelui poet român Mihai Eminescu n-a putut trece nici la Giula fără să fie sărbătorită. De obicei, în ultimii ani, la sărbătorirea acestei zile ne vin în ajutor actori, interpreți din România, care cu talent și adâncă trăire ne introduc în lirica eminesciană. Publicul giulan, în ziua de 15 ianuarie, a fost martor al unui vis împlinit: nașterea unui teatru profesionist românesc în Ungaria.

Întemeietorul și regizorul Teatrului Vis este tânărul *Florin Ionescu*, cu care am stat de vorbă imediat după spectacolul susținut în sala mare a Centrului Cultural Românesc din Giula.

– În introducerea spectacolului de azi ne-ați mărturisit că suntem „nașii” unui nou teatru românesc din Ungaria, ai Teatrului Vis. Cine și ce este Teatrul Vis?

– Teatrul Vis suntem noi, cei pe

care i-ați văzut astăzi seară, și mai sunt câțiva care n-au putut să vină azi: o actriță din Mișcolț, o altă actriță din Pécs... Teatrul Vis a pornit din dorința mea, în primul rând, de a crea un teatru profesionist românesc în Ungaria. Așa ceva încă nu există. Începuturile sunt foarte grele. Spectacolul pe care l-ați văzut s-a născut foarte greu. Aici trebuie să amintesc neapărat că nu am fi putut ajunge până aici, dacă nu am avea un mecena. Noi considerăm un mecena al nostru Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, organizația care ne-a ajutat mult în obținerea primelor noastre succese, de care am avut foarte mare nevoie. Apropos de nașitul Dumneavoastră... Acest teatru s-a născut astăzi, cu acest spectacol, tocmai de ziua lui Mihai Eminescu. Sunt sigur că astfel nu se va uita data când s-a născut Teatrul Vis.

– De ce ați ales numele de Teatrul Vis?

– Am ales acest nume, deoarece cuvântul vis reprezintă ceva special pentru noi. În vară, în momentul când încercăm să botezăm acest teatru, tocmai regizam la Pécs „Visul unei nopți de vară” a lui Shakespeare, și acest titlu ne-a plăcut foarte tare pentru că se poate citi în ambele limbi, și – citind invers – are un sens și în limba maghiară: „szív”, adică inimă.

(Continuare în pag. a 11-a)

Eminescu, un poet nemuritor

În data de 15 ianuarie, la Apateu a avut loc comemorarea marelui poet Mihai Eminescu. Serbarea a început la Casa de Cultură cu o ședință de lucru organizată de Institutul Cultural „Kölcsey Ferenc” din Debrețin. Tema acestei întruniri a fost dezbaterea stării actuale a înființării Centrului Cultural Român din județul Bihor.

Printre invitații români ai întâlnirii au fost Prea Sfințitul Episcop *Sofronie*, părintele ieromonah *Paisie*, părintele arhimandrit *Siluan*, starețul mănăstirii ortodoxe din Săcal și *Traian Cresta*, președintele Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria.

Primarul localității *Sebő László* și-a exprimat bucuria de a fi prezent la această manifestare însemnată pentru localnicii români, menționând că din nou s-a făcut un pas important pentru realizarea Centrului Cultural Român din Bihor.

(Continuare în pag. a 11-a)

Liberă alegere sau liberă asumare

Proiectul de modificare a Legii Electorale și pentru Minorități a ajuns pentru prima dată într-o fază atât de avansată, încât este aproape de înaintare Parlamentului. Guvernul de la Budapesta are obligația să propună legislativului o posibilă variantă, până la sfârșitul acestei luni.

„Modificarea din decembrie 2002 a Constituției creează o situație presantă. Aliniatul 4 al paragrafului 68 scrie clar că autoguvernările pe țară se aleg nu de alții, ci de minorități. Primul aliniat al paragraful 70, care a pus la îndoială acest fapt, s-a extras din Constituție. Deci, acest aliniat este concret și dacă nu rezolvăm situația până în 2006, nu se vor putea organiza alegeri minoritare”, susține dr. Kaltenbach Jenő, comisarul parlamentar al drepturilor minoritare.

În vederea realizării modificărilor, timp de un an s-au purtat negocieri cu reprezentanții minorităților, iar în urma acestora s-a cristalizat o variantă conform căreia alegerile locale s-ar realiza numai după întocmirea unui registru al alegătorilor, ceea ce ar permite definirea electoratului. Iar autoguvernările pe țară ale minorităților s-ar alege în mod direct,

asemănător Parlamentului, fapt care înseamnă că s-ar abandona sistemul indirect, adică alegerea forului suprem de către electori. „Așadar, numitul sistem al electorilor are două neajunsuri grave. Primul este că în cazul unei comunități mai mari această metodă nici pe departe nu corespunde principiilor democratice. Cu toții ne amintim de îmbulzeala de la adunarea electorilor romi. Deci, pe de o parte există acest neajuns, pe de altă parte nu asigură reprezentarea potrivită. Sistemul acesta oferă puterea absolută celei mai puternice organizații sau curente politice. Majoritatea relativă poate să obțină toate mandatele, ceea ce creează imposibilitatea reconstituirii intereselor întregii comunități”, explică necesitatea modificării domnul Kaltenbach.

Problema are însemnătate majoră în cazul nostru, al

românilor, pentru că pe parcursul ultimelor două alegeri autoguvernările românești, mai ales cele din capitală, au fost invadate de candidați necunoscuți, devenind electori persoane cu o autenticitate îndoielnică. Portofoliile justiției și a afacerilor interne, respectiv comisarul drepturilor minoritare interpretează în două feluri dreptul afirmării identității. Specialiștii celor două ministere consideră că cetățenii au dreptul la libera alegere a identității, iar comisarul drepturilor minoritare susține că cetățenii au dreptul la libera asumare a acesteia. În primul caz, ca și până acum, cetățeanul își va putea declara apartenența etnică fără ca să fie pus la încercare, însă în al doilea, comunitatea vizată va putea contesta declarația individuală. Ceea ce înseamnă că numai în cazul acceptării celui de-al doilea principiu vor putea primi comisiile de înregistrare competența filtrării alegătorilor. Negocierile din cadrul guvernului se desfășoară și în prezent și încă nu se știe care va fi soluția acceptată.

Ștefan Crâsta

Peste 50 de milioane în Legea bugetară pentru Fundația Gojdu

Parlamentul Ungariei, votând la finele anului trecut Legea bugetară a țării pe anul 2004, a asigurat pentru Ministerul Afacerilor Externe de la Budapesta suma de 51 de milioane de forinți cu scopul finanțării „Fundației Publice Maghiaro-Române Gojdu”. Precum a relatat Foiaia românească în numărul din 5 septembrie 2003, în urma înțelegerilor dintre România și Ungaria, Guvernul de la Budapesta a adoptat Hotărârea cu numărul 2187/2003 (VIII.15) prin care administrația maghiară a decis despre înțemeierea unei noi instituții. Conform celor stabilite prin decizia guvernamentală, Fundația dorește să fie o instituție păstrătoare a patrimoniului cultural european și a spiritului Emanuil Gojdu. Guvernul maghiar l-a imputernicit pe Ministrul de externe să continue tratativele cu Bucureștiul, ca – în caz de acordul acestuia – să stabilească normele juridice privitoare la sarcinile de utilitate publică ale Fundației gestionate în comun de cele două țări. Hotărârea guvernamentală de la Budapesta și Legea bugetară a

Ungariei sunt acte concrete ale constituirii instituției numite „Fundația Publică Maghiaro-Română Gojdu”. Partea română și-a exprimat în repetate rânduri dorința ca sediul instituției în discuție să fie în clădirile Curții Gojdu din centrul Budapestei. Imobilul a servit, conform lăsamântului din 1869 al lui Emanuil Gojdu, pentru acoperirea cheltuielilor de subvenționare a burselor de studii ale tinerilor români ortodocși din Transilvania și Ungaria. În prezent, clădirile sunt în posesia Primăriei din sectorul VII al Budapestei, care le-a pus în vânzare unei firme particulare cu condiția ca aceste clădiri să fie reînnoite. În urma terminării lucrărilor de renovare, clădirile Curții Gojdu vor trece în posesia firmei străine. În Ungaria sau România nu s-au găsit fonduri bugetare de stat care să asigure acoperirea cheltuielilor de renovare a clădirilor fostei Fundații Gojdu. Partea maghiară rezervă acum 51 de milioane de forinți pentru cheltuielile de funcționare a unei noi instituții, constituite pentru păstrarea spiritului lui Emanuil Gojdu. –an–

Coaliția are mai multe propuneri constructive

Prezidiul Coaliției Românilor din Ungaria și-a ținut prima ședință din acest an în sâmbăta trecută, la 17 ianuarie. Gruparea și-a stabilit programul de muncă pe 2004, a discutat despre posibilitățile și șansele de obținere ale unor fonduri bănești cu ajutorul concursurilor publicate pentru naționalități și a făcut noi propuneri în legătură cu modificările Legii Electorale și Legii pentru Minorități.

„Despre aceste propuneri dorim să informăm și oficialitățile ungare, pentru că așa am procedat și până acum și avem reacții pozitive din mai multe părți că propunerile noastre pot ajuta în mod constructiv la munca legislativă”, ne-a declarat dr. Gheorghe Ruja, purtătorul de cuvânt al Coaliției. „Credem că în problema registrului candidaților la alegeri este nevoie de o colaborare strânsă între auto-

guvernările pe țară și alte organizații ale minorității respective. Numai în acest fel vom putea avea o reprezentanță autentică”, este părerea juristului giulan.

Conducerea Coaliției a hotărât că trebuie strânsă relația cu Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria și, în acest sens, după alegerea noii conduceri a Uniunii, se va semna un protocol de colaborare între cele două organizații civile.

La ședință s-a mai decis întocmirea unui document de protest pe tema creditului de învățământ, care se acordă tuturor studenților din Ungaria, dar de care nu pot beneficia și tinerii care studiază în străinătate, de exemplu în România. Acest document va fi trimis ombudsmanului drepturilor pentru minorități, ministrului învățământului și șefului Oficiului pentru Minorități.

- iova -

România continuă reformele

Guvernul român este „hotărât să continue reformele” pentru a se putea integra în Uniunea Europeană în 2007, a declarat primul-ministru Adrian Năstase, în cursul unei reuniuni organizate la Sinaia. Pentru a se putea alătura UE în 2007, în același timp cu Bulgaria, Bucureștiul va trebui să-și amelioreze capacitatea administrativă și să-și îmbunătățească nivelul de absorbție a fondurilor comunitare, a adăugat primul-ministru. „Prioritățile noastre economice în 2004 sunt accelerarea privatizărilor, mai ales în sectorul energetic, și îmbunătățirea climatului de afaceri”, a precizat Adrian Năstase.

Oferiți
1 %

**din impozitul Dumneavoastră
pentru scopuri românești!**

**Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria
19058283-1-04**

**Fundația „Pentru cultura română din Ungaria”
19060851-1-04**

**Fundația „Pentru păstrarea limbii române”, Chitighaz
19375523-1-04**

**Fundația „Homo Ludens” din Giula
(Grădinița din strada Galamb)
18371062-1-04**

**Fundația „Pentru Musica” din Giula
18376146-1-04**

**Asociația „Pentru Micherechi”
18380802-1-04**

— ♦ —

**Biserica Ortodoxă Română din Ungaria
Cod tehnic: 0293**

Concurs parlamentar pentru subvenționarea organizațiilor civile

Comisia Parlamentară pentru Drepturile Omului, Minorități și Culte de la Budapesta a publicat recent concursul organizațiilor civile ale minorităților pentru obținerea subvenției financiare pe anul 2004. Fondul disponibil a rămas neschimbat de patru ani: 110 milioane de forinți. În anii precedenți, acești bani au fost împărțiți între peste 200 de organizații ale minorităților. Redăm mai jos tabelul subvențiilor obținute de asociațiile românești în ultimii patru ani.

Numele organizației	Asociația românilor din Apateu	Asociația românilor din Băntia	Uniunea românilor din Bichișciaba	Societatea culturală a românilor, Budapesta	Asociația română din Budapesta	Asociația culturală a românilor, Csitghaz	Asociația culturală română, Leta Mare	Uniunea culturală a românilor din Ungaria
2000/Ft	200.000	- 0 -	- 0 -	400.000	- 0 -	300.000	- 0 -	3.300.000
2001/Ft	200.000	200.000	200.000	- 0 -	300.000	200.000	200.000	3.000.000
2002/Ft	- 0 -	300.000	200.000	200.000	400.000	300.000	- 0 -	3.500.000
2003/Ft	200.000	- 0 -	200.000	200.000	400.000	300.000	- 0 -	3.700.000

Subvenționarea organizațiilor civile se face doar pe bază de concurs. În 2000, celor 8 organizații românești le-a fost asigurată 7,2 milioane de forinți. În anul 2001, Parlamentul a subvenționat 12 asociații românești cu 5,4 milioane de forinți, iar în 2002 a dat pentru 11 organizații 6,3 milioane de forinți. În 2003, cele 13 asociații românești au primit de la Parlament 6,8 milioane de forinți.

Numele organizației	Comunit. cercet. și creatorilor români din Ungaria	Institutul de cercetări al românilor din Ungaria	Asociația românilor din Micherechi	Asociația pentru Micherechi	Asociația românilor din Otlaca Pustă	Comunit. română din Pöcel	Asociația culturală pentecostală a românilor din Ungaria
2000/Ft	1.200.000	- 0 -	1.000.000	- 0 -	400.000	- 0 -	- 0 -
2001/Ft	300.000	- 0 -	200.000	200.000	200.000	200.000	- 0 -
2002/Ft	300.000	400.000	300.000	- 0 -	200.000	200.000	- 0 -
2003/Ft	300.000	400.000	300.000	200.000	200.000	200.000	200.000

Pentru subvențiile anului 2004 pot concura asociațiile constituite și înregistrate de tribunal înainte de 31 decembrie 2001. **Termenul înaintării dosarului de concurs este 13 februarie 2004.** Concursul poate fi înaintat prin completarea unui formular special. Documentele concursului au apărut integral în Monitorul Oficial („Magyar Közlöny”), precum pe Internet, la următoarele adrese: www.etnonet.hu, www.meh.hu/nekx, www.parlament.hu. Informații suplimentare aflați la telefonul secretariatului Comisiei parlamentare din Budapesta: 1/441-50-32. Apelul concursului, precum formularul necesar poate fi obținut și de la Redacția săptămânalului „Foaia românească”, Giula, str. Gh. Doja nr. 8, tel.: 66/463-152.

-frătean-

**Prima pagină web
despre românii din Ungaria**
Informații, știri, adrese, date utile

Internet: www.romanul.hu
E-mail: uniunea@romanul.hu

Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria
Editura NOI

„Catedra noastră este o oglindă”

Cuvânt aniversar la festivitatea de 140 de ani de la înființarea
Catedrei de Română din Budapesta

Catedra de Română a Universității „Eötvös Loránd” din Budapesta în toamna anului trecut a aniversat 140 de ani de la înființare. Festivitatea de aniversare s-a ținut în prezența celor doi președinți din România și Ungaria, *Ion Iliescu* și *Mádl Ferenc*, când șeful statului român a efectuat o vizită oficială la Budapesta. Evocând încă o dată aniversarea acestei însemnate instituții românești din Budapesta, publicăm mai jos cuvântarea festivă a domnului *dr. Miskolczy Ambrus*, șeful Catedrei de Română de la ELTE, care a avut bunăvoința de a pune la dispoziția redacției noastre textul cuvântării sale. Și pe această cale, dorim viață lungă și nenumărate succese Catedrei de Română de la Budapesta.

- va -

Stimate domnule Președinte al României, *Ion Iliescu*! Stimate domnule Președinte al Ungariei, *Mádl Ferenc*!

Nu pot să trec sub tăcere, că suntem copleșiți de emoții. Această reunire are o semnificație mai largă, și, dacă o interpretăm bine, ea conține un mesaj pentru noi, cei care lucrăm aici și suntem angajați în schimbul valorilor culturale. Înainte de toate trebuie să declarăm, Domnule Președinte al României, *Ion Iliescu*, că Vă suntem profund îndatorați pentru donația de carte și, în ce privește viitorul, nu vom pierde credința noastră în generozitatea Dumneavoastră. Cartea este pentru noi ceea ce era pământul pentru Anteu. Din cărți recăpătăm forțele noastre.

Nu este o exagerare universalistă dacă privim Catedra noastră ca și pe un spațiu simbolic. Ca orice catedră, ea este un spațiu de transculturalitate, dar cu o mare dimensiune istorică, cu o față spre trecut și cu alta spre viitor. Istoria cadrelor didactice care au fost implicate în viața universitară aco-

peră o serie de schimbări structurale de la evenimentele fondatoare ale democrației noastre moderne din 1848-1849 până în zilele noastre. Formula care condensează acest trecut ar fi următoarea: de la profetism la profesionalism.

Tânărul *Alexandru Roman* a fost cel care a tradus în română *Declarația de independență a Ungariei*, și, astfel, indirect, a contribuit la marea și autentică reconciliere istorică, la acel tratat de alianță dintre Ungaria și România semnat de *Nicolae Bălcescu* și *Kossuth Lajos* la Seghedin, 14 iulie 1849. Mai târziu, luptând pentru drepturile egale ale națiunilor din Ungaria, ca profesor, *Al. Roman* a făcut eforturi de apropiere științifică într-o atmosferă care nu a fost prielnică pentru un dialog mai profund. *Ion Ciocan* și *Iosif Siegescu* au devenit așa-zisi renegați. Cu *Carlo Tagliavini* începe profesionalismul propriu-zis. *Tamás Lajos* a fost un continuator demn, un mare filolog din școala veche, dar după ce s-a implicat în francmasonerie, în această mișcare care retră-

iește marile valori și virtuțile umane, a fost silit la o muncă politică care a împiedicat desfășurarea talentului său extraordinar. Ca o amintire personală aș evoca umorul său reflexiv cu care a contrariat, într-o oarecare măsură, „teroarea istoriei”, dacă pot să folosesc acest termen al lui *Mircea Eliade*. *Gáldi László*, un adevărat polihistor, ne-a uimit nu numai cu cultura sa enciclopedică, dar și cu felul în care a contextualizat fenomene disperate la prima vedere. În ciuda anumitelor momente de discontinuitate există o mare permanență. Ea este idealul comun al serviciului cultural, și anume, vehicularea valorilor multiseculare, ca demnitate umană, cinstea științifică și o anumită seninătate.

Acum bate la ușă un mare efort de restructurare. Se poate presupune că limba și cultura vecinilor capătă un statut privilegiat nu numai în spațiul verbal. Sub acest aspect, Catedra noastră este o oglindă. Ea reflectă ceea ce se întâmplă în viața universitară din ambele țări. (...)

Doamnelor și Domnilor! Prezența celor doi președinți are și un caracter simbolic. Ea este o încurajare pentru continuarea muncii noastre în slujba schimbului valorilor culturale, îndeosebi ale culturii române. Această participare este și o încurajare pentru o muncă susținută care permite o abordare mai temeinică a valorilor universale.

Vă mulțumim din suflet pentru această încurajare!

Cale indicată

A apărut primul indicator bilingv maghiaro-român în Giula, care ne îndrumă spre Centrul Cultural Românesc, aflat într-un complex de clădiri impunător, dar pe o străduță ascunsă din Orașul Mare Românesc.

STUDIU BIBLIC

Epistola către Evrei

Lecția nr. 9

Cristos, jertfa desăvârșită (Evrei 10:1-18)

Scopul lecției este să sublinieze realitatea jertfei lui Cristos ca sacrificiu absolut și suficient pentru mântuirea oamenilor. Toate celelalte jertfe au fost doar substitute ale jertfei lui Cristos, până la vremea „împlinirii”.

Într-o capelă din Anglia, pe frontonul altarului se afla scris: „Noi predicăm pe Cristos cel crucificat”. Zeci de predicatori înfocați s-au perindat rând pe rând pe la amvonul capelei predicând despre urâciunea păcatului, despre grozăvia judecării și despre minunatul sânge care ne spală vinovăția și ne dă intrare slobodă în Cer. Au trecut însă anii, și teologia unora s-a diluat sub atacurile liberalismului. Alți predicatori au venit la amvon și au început să predice o mântuire nu prin sânge, ci prin puterea exemplului lui Cristos. Mucegaiul s-a întins pe frontonul altarului, acoperind cuvintele „cel crucificat”, așa că din sală se putea citi acum doar: „Noi predicăm pe Cristos”.

După alți ani, lumea nu a mai vrut să asculte lucruri religioase. Ca să-i atragă în capelă, predicatorii au început să vorbească despre filosofie, despre probleme sociale contemporane și despre politică. Mucegaiul s-a întins și mai mult, așa că din străvechea inscripție nu se mai putea citi acum decât: „Noi predicăm”. Gluma aceasta, din păcate prea adevărată, spune totul despre starea multor biserici. Trebuie să ne întoarcem din nou la sângele Domnului Isus. „*Fără vărsare de sânge nu este iertare*”. Trebuie să mergem împotriva valului de modernism și să stăm credincioși agățați de Crucea de la Golgota. Numai așa vom sta pe stâncă și nu vom fi duși la vale de suvoiul de liberalism care duce lumea la pierzare.

I. Falimentul jertfelor levitice

1. Ele nu ne-au deschis accesul la Dumnezeu (Evrei 10:1). Năzuința ce-

lor din vechime a fost să-L vadă pe Dumnezeu. (Exod 33:15; Ps. 16:11) Jertfele n-au reușit să-i facă „desăvârșiți” ca să poată fi acceptați în prezența lui Dumnezeu (10:1). Ei doar „se apropiu” de Domnul în fiecare an. De fapt, lucrurile Legii erau numai „*umbra lucrurilor viitoare, dar trupul este al lui Cristos*” (Col. 2:17). Cristos ne-a inclus în trupul Său și ne-a dus „în locurile cerești”.

2. Ele n-au putut șterge păcatul (Evrei 10:2-3). Păcatul este înfipt foarte adânc în însăși natura omenescă. Jertfele au putut înlătura consecințele păcatului din noi, dar nu ne-au putut face să nu mai păcătuim. Jertfele ne-au lăsat „robi ai păcatului”.

Ilustrație: Dacă te duci la un doctor și el îți dă o sticlă cu leac pentru boala ta, atunci cu cât te vindecă mai repede, cu atât leacul este mai bun. Dar dacă tu iei, și iarăși iei din sticlă și totuși ești bolnav, tragi concluzia că leacul nu este bun!

3. Ele au fost doar exterioare (Evrei 10:5-6). Este foarte important de știut că întotdeauna jertfele exterioare trebuiau să fie însoțite de o anumită stare lăuntrică a păcătosului pentru ca să fie acceptate de Dumnezeu. Cel ce nu era prăbușit în pocăință nu-l putea „duce pe Dumnezeu” prin simple gesturi ceremoniale (Amos 4:4-5; 5:21-25). Același lucru i l-a spus lui Saul și Samuel (1 Sam. 15:22). Când sunt aduse din ipocrizie și prefăcătorie, jertfele își pierd valoarea. Jertfele plăcute lui Dumnezeu sunt definite de David în Psalmul 51:17: „*Un duh zdrobit, o inimă zdrobită și măhnită*”. Numai acestea îl pot face pe Dumnezeu să dea iertarea.

Isaia explică această realitate în Isaia 1:11, 15-18. Jertfele au fost numai niște acte exterioare, fără putere în ele însele. Când au fost goale de conținutul de po-

căință, ele au devenit o „urâciune” înaintea Domnului (Isaia 1:13-14).

II. Succesul jertfei lui Cristos

1. Ea reflectă voința eternă a lui Dumnezeu (Evrei 10:5, 7). „*Tu mi-ai pregătit un trup*”. Jertfa lui Cristos este biruitoare în primul rând pentru că ea a fost plănuită de Dumnezeu încă de la început. Chiar și atunci când le-a dat evreilor pentru un timp sistemul de jertfe mozaic, Dumnezeu îl avea în minte pregătit pe Domnul Isus. Jertfele trebuiau doar să pregătească drumul „jertfei Sale”. Cristos trebuia să fie Acela care să ia asupra Lui însuși „păcatele lumii întregi”. Aceasta a fost marea biruință în ascultare din Grădina Ghetsmani (Marcu 14:36).

2. Ea a înlăturat vechiul sistem de jertfe (Evrei 10:8-9). Jertfa lui Cristos anulează necesitatea altor jertfe. Ea „le desființează pe cele dintâi”.

3. Ea îi sfințește pe cei credincioși (Evrei 10:10-12).

4. Ea a adus biruință finală împotriva răului (Evrei 10:13).

5. Ea aduce schimbări în lăuntrul credincioșilor (Evrei 10:14-18). Jertfele mozaice țineau trează aducerea aminte despre păcat. Jertfa lui Cristos coboară în lăuntrul oamenilor, așezând în inimile lor lucrarea noului legământ. Jertfa lui Cristos pune capăt păcătuirii, dându-le oamenilor puterea de a trăi în neprihănire. Iar viața trăită în puterea neprihănirii nu mai are nevoie de jertfe (10:18).

Jertfa lui Cristos a rezolvat problema păcatului. Slăvit să fie Dumnezeu pentru această izbăvire. De acum, nu ne rămâne decât să acceptăm Jertfa lui Cristos și să îi dăm voie lui Dumnezeu să ne ia în stăpânire ca să așeze în noi normele noului legământ, făcându-ne copii ai neprihănirii, moștenitori ai Cerului.

INVITAȚIE

Biserica Baptistă din Micherechi are deosebita bucurie de a vă invita la serviciul de instalare al noului pastor al bisericii, fratele pastor *Teofil Tripo*. Serviciul special va avea loc sâmbătă, 31 ianuarie a.c., cu începere de la ora 12.00.

Biserica așteaptă cu mult drag orice suflet dornic de Cuvântul lui Dumnezeu și de părtășia frățească.

Sărbătoare de binecuvântare

Cu o lună în urmă, în preajma sărbătorilor, la Biserica Penticostală nr. 1 din Micherechi a avut loc o sărbătoare specială. În cadrul serviciului divin de dinainte de masă, soții *Tiberiu și Elisabeta Luhas* și-au adus înaintea Domnului băiețelul *Sebastian Tiberiu* ca să se rostască peste el rugăciunea de binecuvântare. Soții Luhas mai au încă o fetiță cu numele *Carina*. Actul de

binecuvântare l-a condus fratele *Nanu Bogdan*, pastorul Bisericii Penticostale „Tabor” din Oradea și pastorul bisericii *Durkó Albert*.

Printre oaspeți au fost și frații *Vid*, interpreți de muzică creștină din România, care l-au lăudat pe Dumnezeu într-un buchet de cântări. A fost un mare har de la Dumnezeu să simțim prezența Lui.

— laura —

Amintiri cu sfinți culese de Daniel Brânzei

Oameni care au fost, influențe care vor rămâne...

„*Aduceți-vă aminte de mai marii voștri, care v-au vestit Cuvântul lui Dumnezeu; uitați-vă cu băgare de seamă la sfârșitul felului lor de viață, și urmați-le credința!*” Evrei 13:7

Marcu Nichifor

Fratele Marcu povestea odată pocăit: „Tocmai ajunsese în gară, când mi-am dat seama că n-am destui bani pentru bilet. Trebuia să mă întorc în sat și să cer de la o familie. Ca să nu mai car după mine geanta grea, m-am rugat Domnului și L-am rugat pe El să păzească geanta până mă voi întoarce.

Am pus-o jos lângă o treaptă și m-am dus. Domnul s-a ținut de cuvânt și am găsit geanta exact unde o lăsasem. Bucuros, am mulțumit Domnului, ridicând-o de jos și punând-o alături de mine pe policioara ghișeului. Până să mă scotocesc prin buzunare și să plătesc, m-am întors cu spatele la geantă. Când am dat s-o iau, nu-i! Mi-o furase cineva chiar de lângă mine. Crezusem că pot păzi singur geanta. Mulțumisem Domnului pentru paza Lui parcă spunând: »Mulțumesc că ai văzut de ea când am fost plecat. De acum o păzesc eu însumi«. Am greșit, ce mai! Mai bine îi spuneam Domnului să continue să aibă El grijă și de geanta mea, și de... mine”.

Superstiția este un păcat

Superstiția este o credință de prisos (falsă), prin care se defaimă Dumnezeu. Superstițiile sunt moștenite de la strămoșii păgâni și s-au păstrat în popor de cei neștiutori. Cine crede în ele, săvârșeste un păcat, căci prin ele se falsifică adevărul dumnezeiesc și se canonisesc ca și vrăjitoria (Pravila Bisericească).

Este superstiție: Că nu este bine să mături prin casă, seara.

Este superstiție: Că nu este bine să dai foc împrumut.

Este superstiție: Că nu este bine să speli și să coși vinea.

Este superstiție: Să pui potcoave la ușa prăvăliei pentru a aduce mușterii sau pe autoturisme pentru a le păzi de hoți și accidente.

Este superstiție: Că nu este bine să începi un lucru marțea sau sâmbăta.

Este superstiție: Că nu este bine să cheltuiești bani luna.

Este superstiție: Că nu este bine să se ștergă în același timp două persoane cu același prosop.

Este superstiție: Că nu este bine să te întorci din drum dacă ai uitat ceva de făcut.

Este superstiție: Să ții joile de după Paști, ca zile nelucrătoare.

Este superstiție: Că nu-ți merge bine în ziua în care ți-a trecut calea o pisică neagră.

Este superstiție: Să porți diferite obiecte ca talisman (oase, pietre, dinți de animale, ghiare, cartușe...).

Este superstiție: Să dai peste groapă un cocoș la înmormântarea cuiva.

Este superstiție: Cântatul cucuvelei (la geamul casei, ori în dreptul vreunei persoane că prevestește moartea).

Este superstiție: Să se arunce bani în fântâni pentru împlinirea unor dorințe.

Este superstiție: Să se arunce bani pe drum ori prin ape, atunci când se merge cu un cortegiu mortuar.

Este superstiție: Că nu este bine a se boteza mai mulți copii în aceeași apă. Singura regulă care se respectă în cazul botezării mai multor prunci în aceeași apă, este aceea că dacă sunt de botezat un băiat și o fată, mai întâi se scufundă în cristelniță băiatul și apoi fata, iar dacă sunt mai mulți băieți și mai multe fete, se botează mai întâi băieții și apoi fetele. Toți însă, primesc aceeași putere sfințitoare a apei și Taina Botezului pentru toți este la fel de valabilă.

Este superstiție: Că întâlnirea cu un preot înseamnă neșansă, ghinion, nenorocire ori blestem.

Este superstiție: Să crezi în vise și să le povestești și altora.

Este superstiție: Că împărtășirea celui bolnav ar aduce după sine și obștescul sfârșit, mai ales dacă este și într-o stare de boală mai avansată sau incurabilă. Concepția aceasta este total greșită și fac mare păcat acele persoane, care, de frica de a nu grăbi acest sfârșit, pe care-l vor cât mai îndepărtat, refuză să cheme preotul sau să primească Sfânta Împărtășanie.

Este superstiție: Că alipirea monezilor de icoane arată îndeplinirea anumitor dorințe.

Este superstiție: Ghicitul în cafea și cărțile de joc. Cei ce merg la astfel de ghicitori se pedepsesc cu cei ce se adresează prezicătorilor, adică șase ani să nu se împărtășească.

Este superstiție: Să-ți pui o dorință scrisă în candelă sau la icoane pentru a ți se împlini.

Este superstiție: Că pentru a salva viața unui copil după naștere, dacă este bolnav, să-i dai de pomană pe fereastră sau peste gard unei persoane.

Este superstiție: Să bați în lemn, să scuipi în sân pentru a te feri de pericole probabile.

Este superstiție: Să crezi că ața roșie alungă deochiul de la copiii mici.

Este superstiție: Că dacă te mănâncă nasul sau ți se zbaie ochiul, îți merge rău.

Evenimente bățaniene

Luna decembrie a fiecărui an, pentru tot creștinul ortodox este vremea postului Nașterii Mântuitorului. Vestirea venirii în lume a Pruncului Iisus se face nu numai prin post și rugăciune, ci și prin îndătinutele colinde, cântate în biserică și pe la casele oamenilor.

Formația corală feminină „Coral” din Bătania, chiar dacă este la început de drum, a adus mesajul acestui mare praznic. După două mult apreciate concerte la Arad, în catedrala romano-catolică și biserica reformată, formația amintită a susținut un concert la casa de cultură din oraș. Sub bagheta profesoarei *Eva Balogh*, au fost interpretate piese din universul muzicii sacre, precum și colinde în fața auditoriului prezent.

În prima zi de Crăciun, în biserica ortodoxă română din Bătania un mare număr de credincioși au avut bucuria de a asculta colinde interpretate de un grup de elevi de la școala românească.

că. În semn de mulțumire, tinerilor colindători li s-au oferit daruri din partea Au-

togovernării Românești din Bătania.

Pr. I. Ciocan

Săptămâna de rugăciune a Bisericilor creștine

Bisericile creștine din întreaga lume au dedicat săptămâna 19–25 ianuarie, ca în fiecare an, rugăciunii pentru unitate. Tema Săptămânii de Rugăciune pentru Unitatea Creștinilor din 2004 a fost cuvântul Sfântului Apostol Pavel: „Pace vă las vouă, pacea Mea o dau vouă” (Ioan 14,27).

În Catedrala Patriarhală din București, în ziua de 20 ianuarie a avut loc o slujbă ecumenică, la care au participat conducătorii Bisericilor creștine din capitala română, profesori de teologie, studenți și credincioși din diferite confesiuni, precum și reprezentanți ai corpului diplomatic acreditat la București. Programul slujbei a inclus lecturi din Sfânta Scriptură, rugăciuni rostite de reprezentanții tuturor Bisericilor și un cuvânt din partea Prea Fericitului

Teotist, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. Cuvântul de răspuns a fost rostit de reprezentantul Bisericii Romano-Catolice, Înalt Prea Sfințitul *Ioan Robu*, Arhiepiscop și Mitropolit de București.

„Rugăciunea are puterea de a face dintr-un necunoscut un cunoscut, dintr-un străin un prieten”, a spus Patriarhul Teotist. Întâistătorul BOR a elogiat darurile iubirii, rugăciunii și comuniunii în domnul nostru Iisus Hristos, chemând la Unitate.

„Noi suntem una acum dar nu suntem pregătiți pentru aceasta”, a spus Înalt Prea Sfințitul *Ioan Robu*, îndemnând la iubire și statornicie în credință și rugăciune, dincolo de diferențele dintre creștini, de valorile secularismului și egoismului care stau împotriva Bisericii.

Duminică, 25 ianuarie, fiecare Biserică va face rugăciuni pentru unitatea creștinilor în cursul slujbelor duminicale.

Săptămâna de Rugăciune pentru Unitatea Creștină a început în anul 1908, la Biserica Episcopală din Graymoor, New York Hudson Valley, fiind numită de poetul *James Wattson* „octava unității bisericești”, întrucât aceasta se desfășoară pe parcursul a opt zile. Astfel, în fiecare an, milioane de creștini din întreaga lume, se reunesc în rugăciunea comună pentru unitate, pentru a dobândi putere în lupta pe tărâm spiritual, pentru ca toți să fie una (Ioan, 17, 10).

Biserica Ortodoxă Română și-a manifestat vocația ecumenică, răspunzând încă din 1961, printr-o hotărâre a Sfântului Sinod, la Chemarea Consiliului Mondial al Bisericilor de a se alătura eforturilor de căutare și redobândire a unității tuturor creștinilor, iar din 1993 Biserica Ortodoxă Română participă efectiv a organizarea Săptămânii de Rugăciune.

Rompres

Rugăciunea inimii

Strigă către El cu pasiune: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, ai milă de mine păcătosul.” Fă-o neîncetat, în biserică și acasă, în călătorie, la lucru, la masă și în pat: cu alte cuvinte, de când deschizi ochii până când îi închizi. Este ca și cum ai ține un obiect în soare, căci te ții pe tine însuși înaintea feței Domnului, care este soarele lumii spirituale.

Avva Filimon

CEL MAI, CEA MAI...

Cel mai vechi ceasornic din lume, care se folosește și astăzi, este cel de nisip.

♦ ♦ ♦

Cea mai scurtă stradă din lume, Mac-Kinly-Street, se află în orașul Bellfontaine (statul Ohio, SUA), și are lungimea de 10 metri.

♦ ♦ ♦

Cel mai înalt metrou față de nivelul mării se găsește în Mexic, la înălțimea de 2.279 metri.

♦ ♦ ♦

Cea mai înaltă construcție din lume era considerată piramida lui Cheops (146,6 m). Dar în 1548, în Anglia, a fost construită catedrala lui Lincoln, care a depășit piramida cu 14 metri.

♦ ♦ ♦

Cel mai mare număr de studenți, circa 160 de mii, frecventează Universitatea State-Junior-City din New York.

♦ ♦ ♦

Cea mai mare scrisoare se găsește în Muzeul Național din Ankara – un pergament lung de 10 și lat de 7 metri, primită de sultanul turc în veacul al XVI-lea de la șahul Persiei.

♦ ♦ ♦

Cea mai veche universitate, care funcționează până în prezent, se află în orașul Fes din Maroc și a fost înființată în anul 859.

Ha - ha - ha...

Un copil, la grădiniță, încercă să își încalțe cizmulițele. Pentru că nu se descurcă, a cerut ajutor educatoarei. Cu tot trasul și împinsul, cizmulițele nu voiau nicicum să intre. Până când a reușit totuși să îl încalțe, educatoarei i-au apărut broboane de transpirație pe frunte.

De aceea, aproape că i-au dat lacrimile când copilul i-a zis: – Doamnă, dar sunt puse invers...

Într-adevăr, erau pe picior greșit... Nu a fost cu nimic mai ușor să îi scoată cizmulițele decât să i le pună, totuși a reușit să își păstreze calmul până când iar cizmulițele erau încălțate, tot cu sudoare pe frunte, dar de data aceasta așa cum trebuia.

Însă atunci băiețelul a zis:

– Cizmulițele astea nu sunt ale mele!!

În loc să strige la el: – De ce nu mi-ai spus??, educatoarea și-a mușcat buza și încă o dată s-a chinuit să îl descalțe. Când s-a terminat chinul descălțatului, băiețelul i-a spus: – Sunt cizmulițele fratelui meu. Mama mi-a zis să le încalț pe astea azi.

Acum ea nu mai știa ce să facă... Să plângă sau să râdă? A reușit totuși să strângă suficientă răbdare pentru a se lupta din nou cu cizmulițele. Când, în sfârșit, l-a încălțat, înainte de a-l trimite afară la joacă, l-a întrebat: – Și acum, unde îți sunt mânușile? Trebuie să ți le pun în mâini ca să poți pleca afară!

Răspunsul? – Le-am băgat în cizmulițe ca să nu le pierd...

Cele 7 minuni ale lumii

„Dintre cele șapte minuni ale lumii, șase nu mai există astăzi. Ele au fost distruse nu numai de catastrofe naturale, ci și de nebunia oamenilor; dar înainte de orice, au pierit datorită acelui factor necruțător care este Timpul, forma fundamentală de existență și de descompunere a materiei.”

J. J. Turner (The Environment, 1971)

Numărul 7 a jucat în istorie și în mitologie un rol însemnat – câteva popoare ale Orientului antic îi atribuiău chiar o forță mistică; această credință a fost preluată, ca multe alte tradiții, de vechii greci, în istoria cărora vom găsi, printre altele, expediția „Celor șapte împotriva Terrei”, pe „Cei șapte înțelepți”, de asemenea „Cele șapte minuni ale lumii antice”. Aceasta din urmă nu era o creație exclusiv greacă – Piramida cea mare, de exemplu, a fost proiectată și construită de egipteni (care i-au precedat pe greci în câteva sectoare importante, cum este cel al gândirii matematice), iar grădinile suspendate din Babilon au reprezentat o îmbinare excepțională a arhitecturii și tehnicii irigațiilor practicate în Mesopotamia.

Este limpede, prin urmare, că nu poate fi vorba de „minuni” în sensul mitic al terminologiei – așadar de realizări fantastice, eventual atribuite unor forțe supranaturale; erau lucrări de arhitectură și artă, ieșite din comun prin caracterul lor monu-

mental-impunător și realizarea la un înalt nivel artistic, reprezentând geniul demiurgic al lumii antice. Spunem și astăzi despre un monument impresionant, demn de admirat, că „este a opta minune a lumii”.

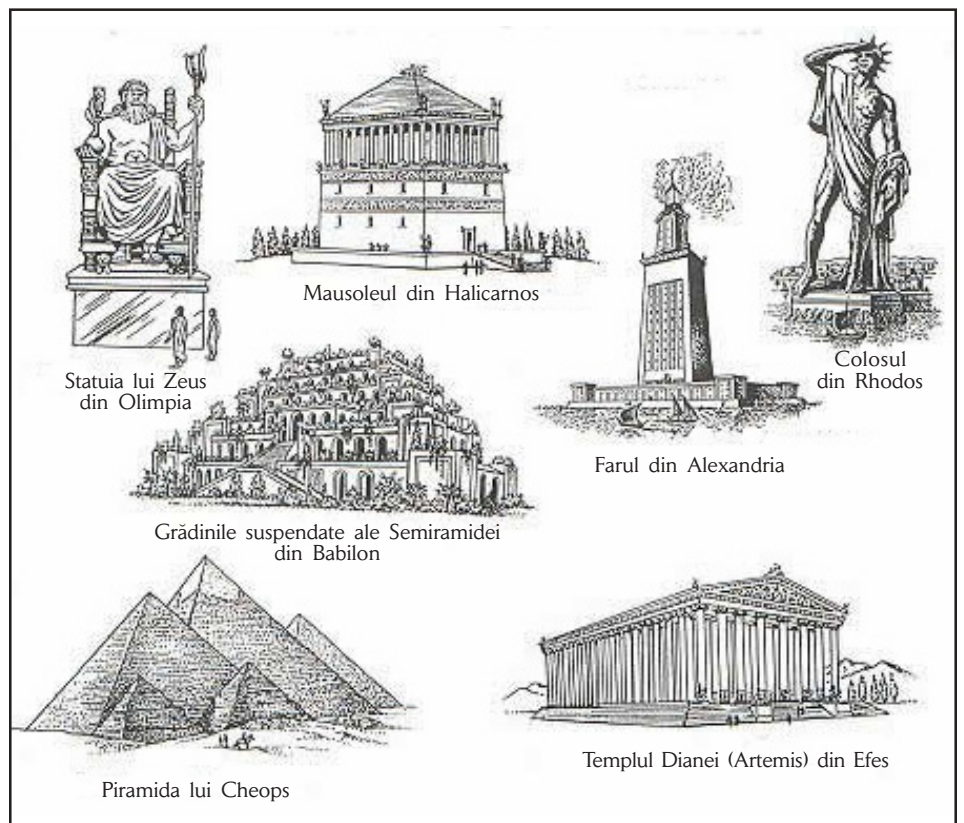
Primul care a descris în ansamblu monumentele a fost Filon din Bizanț (sec. III î. Hr.), dar textul său nu s-a păstrat decât într-o traducere latinească târzie; Herodot, înainte de Filon, iar după Filon, alți autori antici de prestigiu – printre care Diodor, Strabon, Vitruviu, Pausanias – au descris diferite monumente ca „minuni ale lumii antice”, totdeauna în număr de șapte. De-a lungul veacurilor, unele au fost înlocuite – de pildă: zidurile Babilonului, prin Farul din Alexandria.

Selecția s-a definitivat foarte târziu (la începutul sec. XIX) fixându-se asupra următoarelor șapte: Piramida lui Cheops (Kufu) de la Giseh, Grădinile suspendate ale Semiramidei din Babilon, Templul Dianei (Artemisei) din Efes, Mausoleul din Halicarnos, Statuia lui Zeus din Olimpia, Farul din Olimpia, Zeus din Olimpia

din Alexandria și Colosul din Rhodos.

Dintre aceste 7 monumente celebre ale antichității, Piramida lui Cheops (Piramida cea mare) întrunește trei însușiri menite să trezească în mod deosebit interesul: este cel mai vechi, este singurul care a supraviețuit până astăzi și de el se leagă o seamă de chestiuni controversate care, de-a lungul vremii, și mai ales în ultimii 150 de ani, au dat naștere unor speculații hazardate și unor dispute științifice adesea înverșunate.

Nici cu celelalte șase monumente lucrurile nu sunt pe deplin lămurite – mai întâi fiindcă nu putem delimita totdeauna precis elementele mitice de cele istorice, apoi deoarece nu putem stabili decât cu oarecare probabilitate tehnicile folosite în construcție, în sfârșit, datorită faptului că în unele cazuri suntem nevoiți a ne rezuma la presupuneri chiar și în ceea ce privește înfățișarea acestor monumente, deoarece sursele literare și iconografice (efigii pe monezi și altele) sunt fie sărace, fie contradictorii.

Un concurs plin de emoții

La data de 13 ianuarie a.c., la Giula a avut loc concursul pe țară la limba română, cunoscut sub prescurtarea OKTV. Acest concurs se organizează în fiecare an la Liceul „N. Bălcescu” din Giula.

De data aceasta, din clasele a 11-a și a 12-a au luat parte 34 de elevi. A fost un concurs special pentru că au avut posibilitatea să participe atât elevii de cetățenie română care învață în școala noastră, cât și tinerii de naționalitate română din Ungaria. Profesoarele responsabile cu organizarea acestui concurs au fost: dr. Maria Gurzău Czeglédi, dr. Stella Nicula Machhour, Florentina Oltean și Vera Gurzău.

Proba scrisă a constat din două etape: prima a fost completarea unui test de gramatică, iar a doua etapă a avut ca subiect literatura. Trebuia să alegem din cinci teme, și anume:

1. Motivul mioritic în literatura română (balada „Miorița”, romanul „Balta-gul” de M. Sadoveanu, scrierile filozofice ale lui L. Blaga).

2. Poezia lui Al. Macedonski. Analiza poemului „Noapte de decembrie”.

3. Mitul iubirii în romanul „Maitreyi” de Mircea Eliade.

4. Viața culturală a românilor din Ungaria în secolul

al XIX-lea (1800–1918). Imagine generală istorico-culturală.

5. Care sunt criteriile (condițiile) de păstrare a identității naționale?

***

După concurs, am stat de vorbă cu câțiva elevi, întrebându-i despre impresiile pe care le-au avut în legătură cu această olimpiadă școlară:

„Eu am luat parte pentru prima dată la acest concurs, deci a fost o noutate pentru mine. Am ales »Motivul mioritic în literatura română«. Cred că toți participanții nădăduiesc că vor obține rezultate bune, fiindcă concursul are o miză destul de mare. Elevii care vor obține rezultate bune la proba orală, vor fi scutiți la bacalaureat de examenul de limbă și literatură română, iar primii trei elevi pot intra la facultatea de litere fără admitere.” (Ana Luhas, cl. 11/A)

„Este primul an în care am putut participa și eu la acest concurs. Subiectele mi s-au părut dificile, dar posibil de rezolvat. Sper că voi obține un rezultat bun pentru că am învățat foarte mult.” (Eva Netea, cl. 11/B)

„Sunt foarte bucurată că am avut posibilitatea să particip la acest concurs. Pentru mine a fost interesant și puțin greu. Sper că voi avea rezultate bune, dacă nu

voi încerca și anul viitor.” (Ana Ruja, cl. 11/B)

„După părerea mea, olimpiada de limbă și literatură română a fost destul de grea, mai ales la literatură, dar am fost norocoși, totuși, că au existat subiecte pe care le-am putut rezolva. Bineînțeles, și eu, la fel ca ceilalți colegi, am avut emoții, dar în momentul în care am intrat în sală și am primit subiectele, m-am liniștit. Să sperăm că vom obține cu toții rezultate bune și urez tuturor mult noroc în continuare.” (Beata Meggyes, cl. 11/B)

„M-am pregătit mult, cu ajutorul mamei mele, căreia îi mulțumesc încă odată. Am avut emoții, dar chiar și acum mai am. Ca toți ceilalți, sper și eu că o să am rezultate destul de bune. Sunt mândră de faptul că am avut ocazia să particip la acest concurs și cred că nu am adus rușine nici doamnei profesoare, nici părinților mei.” (Maria Roza Pușcar, cl. 12/A)

„Cu mari emoții, și anul acesta am participat la olimpiada de limbă română. După părerea mea a fost puțin mai ușor decât anul trecut. De fapt, doar textul de gramatică a fost mai ușor, dar, în schimb, la literatură am avut câteva dificultăți. Am învățat foarte mult pentru acest concurs și sper că o să ajung până în »finală«.” (Marta Fekete, cl. 12/A)

„Cred că m-am pregătit mai bine pentru olimpiada pe țară din anul acesta, am învățat mai mult, decât pentru olimpiada din anul trecut. Atunci nu am reușit să ajung mai departe, la faza orală. Testul de gramatică a fost puțin mai ușor decât data trecută, dar temele din literatură au fost mai grele. Eu am ales poezia »Noapte de decembrie» de Al. Macedonski. Aș vrea ca anul acesta să fiu printre primii.” (Nicoleta Netea, cl. 12/A)

***

Acestea au fost părerile colegilor mei despre olimpiada la limbă și literatură română. În numele fiecărui elev, aș vrea să transmit mulțumiri doamnelor profesoare pentru ajutorul acordat la pregătirea pentru acest concurs.

Silvia Cioca, elevă, cl. 12/A

Balul acordării panglicii 2004

Liceul „N. Bălcescu” din Giula, la fel ca în ceilalți ani, va organiza balul acordării panglicii. Manifestarea va avea loc la Centrul Cultural Românesc din Giula, care se află în piața Liceum nr. 2. Balul se va ține sâmbăta viitoare, la 31 ianuarie, cu începere de la ora 18.00.

Organizatorii acestui eveniment sunt elevii claselor a XI-a, iar cei care se vor bucura de toate acestea sunt viitorii absolvenți ai clasei a XII-a A, a cărei dirigintă este Mariana Oros Martin, și ai clasei a XII-a B, dirigintă fiind Ana Radici Repisky.

-laura-

APEL

Dragi tineri,

vă plac benzile desenate? Eventual nu doar le citiți, ci și le desenați? Dacă vreți să aveți și public pentru cele mai reușite »creații» de ale voastre, trimiteți-le pe adresa redacției noastre (5700 Giula, str. Gh. Doja nr. 8) și le vom publica. Cele mai inspirate lucrări vor fi premiate cu cadouri în cărți!

Liceul „N. Bălcescu” pe Internet
www.balcescu.sulinet.hu

Participanții la concursul OKTV, proba scrisă

Elevii profesoarei Florentina Oltean:

Cristina Bányai, cl. 11/A

Ana Luhas, cl. 11/A

Agneta Lövei, cl. 11/B

Maria Gurzău Czeglédi (literatura română)
și Vera Gurzău (limba română):

Brigita Gurzău, cl. 12/A

Alexandra Ruja, cl. 12/A

Robert Zsigmond, cl. 12/A

Ildico Ianc, cl. 12/B

Anita Deac, cl. 12/B

Tünde Timar, cl. 12/B

Renata Dalai, cl. 12/A

Attila Pallagi, cl. 12/A

Stella Nicula Machhour:

Adelina Petcu, cl. 11/A

Cristian Oros, cl. 11/A

Eduard Silaghi, cl. 11/A

Robert Ruja, cl. 11/B

Ana Ruja, cl. 11/B

Eva Netea, cl. 11/B

Beata Meggyes, cl. 11/B

Maria Cozma, cl. 11/B

Simona Forogău, cl. 11/B

Zoltan Oros, cl. 11/B

Tita Gal, cl. 11/B

Otto Pușcar, cl. 11/B

Alexandra Várodí, cl. 12/A

Silva Cioca, cl. 12/A

Marta Fekete, cl. 12/A

Maria Roza Pușcar, cl. 12/A

Francisc Takó, cl. 12/A

Nicoleta Netea, cl. 12/A

Ursula Pătaș, cl. 12/A

Mircea Onița, cl. 12/A

Roland Ruja, cl. 12/A

Anamaria Ivan, cl. 12/B

Timea Katona, cl. 12/B

Din actualitatea românească

2004 – anul aniversar Ștefan cel Mare

În data de 10 ianuarie, la Vaslui, a avut loc deschiderea oficială a manifestărilor programului „2004 – Anul Ștefan cel Mare și Sfânt”, ocazionate de împlinirea a 500 de ani de la moartea domnitorului Moldovei. Manifestările, la care a participat și președintele Ion Iliescu au debutat la statuia ecvestră a lui Ștefan cel Mare de la Podul Înalt și au continuat cu un Te Deum, oficiat în Piața Civică din Vaslui și cu simpozionul „Ștefan cel Mare și Sfânt 500”. Cu acest prilej a fost evidențiată personalitatea marelui domnitor, care a dominat a doua jumătate a secolului al XV-lea prin acțiunile sale de politică internă, preocuparea sa pentru artă și cultură, inițiativele sale de organizare a puterii armate și de promovare a unei politici externe de anvergură al cărei obiectiv principal a fost apărarea independenței și integrității teritoriale a Moldovei.

Cu ocazia anului aniversar Ștefan cel Mare, se prevede și readucerea în România, de la Istanbul, a sabiei lui Ștefan cel Mare, acțiune ce face parte dintr-un schimb intermuzeal, realizat cu aprobarea Guvernelor României și Turciei.

Mormântului Ștefan cel Mare

A fost inaugurat Institutul Cultural Român

Înființat în august anul trecut, prin reorganizarea Fundației Culturale Române și a Editurii fundației menționate, Institutul Cultural Român a fost inaugurat oficial marți, 20 ianuarie, la Ateneul Român din București.

Instituție publică sub autoritatea președintelui României, ICR declară că s-a construit pe fundamentul solid al unei organizații cu experiență de peste zece ani în domeniul promovării peste hotare a culturii române. Nu în ultimul rând, menționează colectivul ICR, condus de către Augustin Buzura, Institutul asigură păstrarea unei legături vii cu românii de pretutindeni, din jurul frontierelor României, ca și cu cei din diaspora, în vederea conservării identității culturale.

„100 de viori” la București

„100 de viori – Budapest Gypsy Symphony Orchestra” va cânta la București pe 26 februarie a.c., la Sala Mare a Teatrului Național, într-un spectacol-eveniment unic și fascinant, prezentat de Fundația cultural-artistică Aurel Mitran. Cele „100 de viori” vin la București pentru a-și depăna povestea în fața unui public la fel de îndreptățit să le urmărească spectaculoasa evoluție, precum cel din marile capitale europene. Aceasta este credința inițiatorului acestui eveniment fără precedent, Aurel Mitran. În interpretarea unică a celor „100 de viori” vor putea fi ascultate la București valsurile lui Johann Strauss, „Rapsodia maghiară” a lui Liszt, dansurile ungurești ale lui Johannes Brahms, precum și „Ciocârlia” lui Grigoraș Dinicu.

CODUL BUNELOR MANIERE

Salutul

Ce înseamnă salutul

În viața tribală, oamenii strigau sau făceau semne pentru a-i feri pe ceilalți de un pericol ori pentru a-și anunța semenii că au găsit hrană. Dar, ca multe lucruri care la origine au fost vitale, salutul a devenit un simbol. El nu se face la întâmplare, ci cu un anume ceremonial care ridică multe probleme. Să știi să saluți este, într-adevăr, dovada că știi să respecti uzanțele. Salutul este prima manifestare de curtoazie cu care întâmpini pe cineva.

Deși formulele de salut sunt vechi de când lumea, salutul în sine are în mimică, în poziția corpului sau în ținută o infinitate de nuanțe care-i modifică sau îi completează sensul. Un simplu salut poate demonstra cuiva, de pildă, în ce măsură îl stimezi, dacă știi să-i adaugi un mic gest.

Orice salut este o formă de politețe, dar nu implică același grad de cordialitate. Știm cât de greu este să-i faci pe copii să salute pe cineva. Pentru

adult, salutul nu înseamnă o manifestare de dragoste, ci un gest de politețe, o convenție. Dar pentru copil, mai ales când este foarte mic, singurul criteriu este acela al simpatiei sau antipatiei. Mai târziu, sub influența educației, el se va convinge singur cât de necesar este salutul în relațiile cu oamenii.

Nici un om nu este atât de neînsemnat încât să nu merite un salut din partea noastră. Cei care așteaptă cu privirea fixă, cu buzele strânse și cu o grimasă pe față să fie salutați – ca eventual să răspundă – sunt și prost crescuți, și de rea-credință. Ludovic al XIV-lea o saluta pe ultima bucătăreasă cu aceeași curtoazie ca pe strălucitoarea domnișoară de La Vallière. Numai snobii pot crede că e sub demnitatea lor să salute primii.

Reguli de bază

La țară, în orașele mici sau la periferia marilor orașe, există încă bunul și străvechiul obicei de a saluta toți oamenii pe care îi întâlnești, fie cunoscuți, fie necunoscuți. În aceste lo-

curi, sentimentul de apartenență la aceeași comunitate este încă viu și să nu saluți înseamnă să-ți atragi multe antipatii.

Anonimatul marelui oraș, unde ești pierdut în mulțime, nu mai permite, evident acest salut generalizat. Aici funcționează alt cod, ale cărui uzanțe reglementează și modul de a saluta. Iată câteva din regulile sale de bază: bărbatul salută primul o femeie, chiar dacă aceasta este mai tânără decât el, tânărul sau tânăra îi salută pe cei mult mai în vârstă, nou-venitul, pe cei care sunt deja adunați, inferiorul, pe superior (dacă inferiorul e femeie, primul va saluta tot bărbatul, directorului general nu-i va scădea popularitatea, ci, dimpotrivă, dacă va saluta el primul femeia de serviciu). Este obligatoriu să răspunzi la orice salut, a refuza să răspunzi înseamnă a-l jigni grav pe cel care ți s-a adresat. Dacă totuși nu răspunzi, înseamnă că ești supărat rău pe persoana respectivă.

(Sursa: Aurelia Marinescu, Codul bunelor maniere astăzi, Editura Humanitas, 2002)

Traduceri de George Coșbuc (1866–1918)

ORIZONTAL: 1. Poem alegoric de Dante, tradus de Coșbuc 8. Primul bărbat 9. Formație de cântece 10. Osmiu 11. Insecte mici, paraziți 13. Altar (pop.) 15. Pronume personal 16. Stat – invers! 18. ȘiRe! 19. Plantă industrială 21. Stat african 24. Mică așezare umană 26. Lutul 28. Înfrângere, nereușită 30. În – în latină! 31. Pod – fără cap! 32. Nesfârșită, veșnică 34. Posedă 35. AE 36. Una dintre operele principale ale lui Virgiliu, transpusă în limba română de Coșbuc

VERTICAL: 1. Afirmație 2. Zeu, zeitate 3. Întinsă, largă 4. Unu și o mie – cu cifre romane 5. Acum – dar cât mai scurt! 6. Trup 7. Sau 11. Capitală europeană 12. Văzduh, spațiu cosmic 13. O capodoperă a literaturii antice de Homer, în

1	2	3	4		5	6	7		E↗
8					9				
	10			11				12	
13				14				15	
		16			17		18		
19	20		21			22			23
24		25		26				27	
28			29		30			31	
32				33			34		
35				36					

tălmăcirea lui Coșbuc 14. Posedă 17. Vestit jucător de tenis român (Ion) 18. Cunoaște, înțelege 20. Dă viață unui copil 22. Păgân –

mut! 23. Nenea 25. T-e-e! 27. Titlu nobiliar în Anglia 29. Cred – dar nu întru totul! 33. Anonim 34. Doi-a!

- ah -

De trei ori – Eminescu

Omagiu Luceafărului...

(Urmare din pag. a 3-a)

Redăm un fragment din prelegerea domnului Mălinaș: „Mihai Eminescu, prin biografia și opera sa, ca cel mai mare scriitor al românilor, ne este accesibil în mod curent, dar, în același timp, este o mare ofertă care cere capacitate și efort de cunoaștere, deoarece opera lui se consumă pe suprafețe foarte mari. Cunoscut mai ales ca și poet, Eminescu, prin opera sa este deopotrivă prozator, deopotrivă este autor de teatru și este gazetar.

Ediția definitivă și academică a operei lui numără 17 volume de format mare cu peste 30.000 de pagini, dintre acestea, opera poetică ocupă primele patru volume. De aceea am spus că, de fapt, cunoașterea integrală a lui Eminescu cere un mare efort de cunoaștere. Credem că acest efort este necesar, este folositor deoarece opera sa ne este suport și diferență specifică, este șansa de a fi deopotrivă, cu opera lui, români și europeni.”

A urmat în programul serii romanțele pe versuri de Mihai Eminescu, interpretate de Andreea Lory de la Opera din Budapesta și viziona-

rea filmului documentar „Melancolie”, film de o mare expresivitate, aproape pictural, despre satul natal al marelui poet, Ipotești.

În încheierea serii omagiale Eminescu, Valentin Timaru, compozitor și profesor la Academia de muzică din Cluj, ne-a prezentat înregistrarea muzicală comentată de domnia sa „Noi moduri muzicale pentru Eminescu”, urmată de vernisajul expoziției „Grafică inspirată din opera lui Eminescu”. Au expus studenți din Timișoara și Constanța, coordonați de profesorul Ion Țitoiu.

Această zi de 15 ianuarie ne-a umplut sufletul de melancolie și de un mare dor de Eminescu, melancolie pe care atât de bine o definește criticul literar român George Gană: „Melancolia, sentimentul existențial fundamental al lui Eminescu, definește un mod de a privi lumea și propria existență în mijlocul ei și un tip de sensibilitate corespunzător acestui mod. Stările sufletești prin care se manifestă sunt de o mare varietate, mergând de la tristețea vagă până la sentimentul neantului universal.”

Mihai Felician Cozma, Budapesta

Teatrul Vis s-a născut de ziua lui Eminescu

(Urmare din pag. a 3-a)

Mă bucur foarte tare, că în primul spectacol a cântat la pian un băiat din Ungaria și văd un viitor promițător pentru acest teatru lucrând atât cu oameni din Ungaria cât și din România. Cei doi actori, care au recitat azi poeziile lui Eminescu, Damian Oancea și Laura Varvari, sunt efectiv angajați ai Teatrului Național din Timișoara, dar acum colaboratori ai Teatrului Vis.

– Cred că este foarte sugestiv aici, la noi denumirea de Teatrul Vis, deoarece românii din Ungaria și Transilvania au luptat, cu un secol și jumătate în urmă, au visat foarte mult să aibă un teatru propriu. Cel mai mare luptător pentru realizarea acestui vis a fost Iosif Vulcan, fiind unul dintre cei mai renumiți nași din cultura românească, „nașul” lui Eminescu... Și iată, din nou am ajuns la Eminescu... Credeți că este un semn promițător pentru viitorul Teatrului Vis că publicul de azi, „nașii” spectacolului cu poezii de Eminescu, a fost un public destul de tânăr?

– Bineînțeles, ne-am bucurat că majoritatea publicului nostru a fost tineretul școlar de la Giula, dar să știți că nu vârsta sau numărul publicului contează, ci calitatea. Pot să spun că am avut un public foarte bun. Și de unde se vede că un public este bun? Am văzut asta despre publicul din Giula din momentul când Damian Oancea a intrat pe scenă și a rostit primele versuri. Am simțit liniștea care s-a lăsat, ascultarea publicului. S-a creat un fluid între scenă și spectator. Dacă acest fluid se creează, atunci acel public este foarte bun.

– Teatrul Vis are un public țință?

– Evident. Publicul țință este publicul românesc din Ungaria, deci publicul vorbitor sau înțelegător de limbă română din Ungaria. În primul rând. Apoi, următoarea țință ar fi publicul din România, ca să mergem noi în turneu în România și să reprezentăm acolo teatrul românesc din Ungaria și, bineînțeles, al românilor de pretutindeni. Acesta este deci visul nostru, ca să putem să mergem să reprezentăm minoritatea română de aici, din care consider deja că fac parte. Deci să reprezentăm această minoritate așa cum trebuie și în afara granițelor Ungariei.

– Care sunt planurile de viitor ale Teatrului Vis?

– Planurile sunt ca să obținem noi finanțări, pentru că numai așa

Regizorul
Florin Ionescu

ne va fi garantată existența. Am candidat de exemplu cu un proiect la Fundația Publică pentru Minorități, pentru participarea la Festivalul de Teatru al Naționalităților din Ungaria. Am dori să punem în scenă un spectacol de Vișniek, care ar avea un buget destul de măriror, deoarece este vorba de un spectacol din patru piese scurte. Cred că acum nu avem prea mari șanse să obținem acest sprijin. Dacă nu ne reușește, vom căuta să găsim un proiect mai ieftin și mai posibil de realizat în etapa în care suntem acum.

– Ați vorbit mai mult despre teatru și despre actorii care au jucat astăzi pe scena giulană, dar ce trebuie să știm despre regizor, care în cuvântul de introducere al spectacolului a mărturisit că se consideră „ultimul român din Ungaria”? Ce înțelegeți prin asta?

– Da, așa am spus, dar în sensul că sunt ultimul venit. Deci, eu am fost actor al Teatrului Național din Timișoara, apoi, în 1997, tot acolo am devenit regizor și pe măsură ce deveneam tot mai mult regizor, am rămas tot mai puțin actor. În ultima vreme am jucat chiar de puține ori. Acum a trebuit să renunț de tot la Timișoara și să mă mut la Pécs, apoi la Szekszárd. În Ungaria încă joc în limba maghiară într-un teatru din Pécs, unde mai am două spectacole. Vreau să cam termin cu actoria, și să mă ocup doar de regie și, probabil, și de dramaturgie. Am început deja să scriu piese, dar și în viitor voi avea grijă ca Teatrul Vis să ființeze cu adevărat.

Eva Iova

Eminescu, un poet nemuritor

(Urmare din pag. a 3-a)

Președintele Autogovernării pe Țară, Traian Cresta a spus că AȚRU va oferi tot ajutorul pentru ca această localitate să-și construiască centrul românesc. În cadrul întâlnirii, dr. Juhász Erika, profesor universitar din Debrecin a prezentat rezultatele unei cercetări sociologice despre localitățile bihorene, populate și de români.

Între județele vecine Bihor din România și Hajdu-Bihar din Ungaria, de mai mulți ani există o strânsă colaborare în diferite domenii. Despre rezultatele obținute în domeniul culturii a vorbit Viorel Horj, directorul Direcției pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național din Oradea.

După aceste discuții, participanții s-au deplasat la biserica ortodoxă, unde parohul gazdă, părintele

Origen Sabău, a săvârșit slujba vecerniei. Apoi, de la corul Facultății de Teologie din Oradea am avut posibilitatea să ascultăm câteva cântări pe versuri de Eminescu. Cu toții eram copleșiți de atmosfera festivă, creată de acești tineri.

Prea Sfântul Episcop Sofronie a adresat apoi câteva cuvinte către public, povestindu-ne că în copilărie, înainte de rugăciunea de seară, mama lui îi citea de fiecare dată câte-o poezie de Mihai Eminescu, fapt pentru care până în ziua de azi este recunoscător.

În continuare, elevii Școlii Generale din Apatu au recitat și au cântat poezii de Eminescu. Binecunoscutele versuri „Ce te legeni codrule?” și „Pe lângă plopii fără soț” ne-au răsunat în urechi și în timpul depunerii coroanelor de flori la bustul poetului nemuritor... L. Martin

Priviți dinspre Transilvania, munții Făgărașului apar întotdeauna ca un impresionant zid de cetate. Fie că sunt îmbrăcați în mantia zăpezii, și atunci fantasmagorice penumbre roșiatice se oglindesc din pereții crenelurilor, fie că sunt îmbrăcați în mantia silvestră de vară, din care țâșnesc spre cer aspre stâncări de creneluri. Văi involburate urcă, între liniște și foșnet umbros, către izvoarele pe care le străjuiește vreun castel, fie în ruină ca Râșnovul, fie integru ca Branul, dar întotdeauna clădit mai cu seamă pe criteriile verticalului.

Esti pe culmea României, și un adânc ecou din istorie te obligă să-ți încui gândurile până la fiorul șoaptei. Insinuante sugestii îți incită închipuirea, care se dezlănțuie cu ușurință în mediul favorit al peisajului. Și dacă firea ți este înclinată spre tenta hieraticului, poți chema din adâncul vremii un aspru chip de cavaler valah din jurul lui 1300, ce-și refuză cu dârzenie identitatea exactă.

Pe aici, nu se știe pe unde, a trecut poate Radu Negru Vodă în târâmul dunărean, săvârșind întâiul descălecat din istoria medie a țării. Iar duios și elegiac dacă ești, îl chemi din trecut pe badea *Gheorghe* din *Cârțișoara*, ciobanul care a cântat adâncă doină a neamului românesc din filele cărților. Marile exemplare omenești sunt unice și de aceea nu-l pot asemăna pe Badea *Cârțan* cu nimic pe sfânta lume în afara lui însuși. Iar el, *Gheorghe Cârțan*, este un luminos răspuns la întrebarea care a obsadat veacuri la rând mințile învățaților – cu mândrie românească sau cu pizmă străină – cum a reușit să se păstreze comunitatea, relativ puțină, răsădită de Traian la Carpați și Dunăre, în mijlocul unor adversități de neînchipuit?

Răspunsul ne vine de la aceiași soldați de fier ai falangelor trainide: *Non multa, sed multum*, și răspunsul ne vine de la existențe ca a lui Badea *Cârțan*, care nu pot cunoaște înfrângerile. Un dor nestăvilat al originilor latine s-a trezit în ciobanul din culmile Făgărașului, dovedind lumii că instinctul genezei istorice nu dispar din sufletul popoarelor.

Ioan Chindriș

Badea Cârțan sau revelația latinității

Născut în anul revoluției, 1848, Gheorghe din Cârțișoara a ajuns, la vârsta juniei, cioban în rândul celor care străbăteau cele trei țări românești pe ancestralele drumuri ale transumanței. Și cum aici, în Transilvania noastră, domnea chiar atunci stupida tiranie austro-ungară, ciobanii aveau în subsidiar misiunea de a aduce din Țară cărți pentru obidiții români din Dacia Superioară. Pe cărări doar de ei știute, prin locuri unde pasărea însăși cânta mai cu sfială, departe de puterea jandarilor, cartea românească își făcea drum în sute, apoi mii, multe mii de exemplare. Locul de pătrundere, de nimeni stabilit vreodată – se pare că nu era unul singur – a fost numit, simbolic și baladesc, Vama Cucului.

Gheorghe Cârțan a citit o carte din desagă, apoi zece, și apoi mai multe, din ele i se limpezește geneza și curgerea istoriei românești,

și astfel s-a născut pentru eternitatea națională cărturarul Gheorghe Cârțan. Un cărturar a cărui viziune, activitate, conduită și destin s-au plămădit din aspre trăsături de vigoare și fanatism țărănesc. Un apostol înflăcărat al românismului, care, asemeni sfinților din vechime, își părăsește rosturile pentru vecie, spre a-și urma chemarea.

Fulgerat de ideea gloriei străbune, pleacă la București, iarna, unde doar me nopți de-a rândul la picioarele statuii lui Mihai Viteazul. Era bine, acolo, în zăpada și vântul Bărăganului, căci era în Țară și era fericit. Doar niște gură-cască de pe la jurnale i-au tulburat înalta contemplare a trecutului, dar ciobanul din silhăria munților nu le-a băgat în seamă curiozitatea de muște bâzâitoare. I-a căutat însă el însuși pe cărturarii despre care citise prin cărți, și pe care îi socotea datori față de luminarea

fraților din Transilvania. V. A. Urechia și Grigore Tocilescu, Duiliu Zamfirescu și Caragiale, Iorga mai ales, sunt fascinați de personalitatea făgărășanului, căruia îi facilitează procurarea de cât mai multe cărți pentru „frații de dincolo”.

După București urmează Iașiul, după un an urmează altul și, încet, tenace și fanatic, Badea Cârțan devine o imensă bibliotecă circulantă, destinată unui singur scop: „*Să capete Ardealul învățătură*”.

Iată ce scrie el însuși despre întoarcerile sale din Țară, totdeauna primăvara: „*E o bucurie ca atunci când vin berzele. Ajunge vestea înaintea mea că Badea Cârțan a venit din Țară, și m-așteaptă toți*”. Gloria omului se lățește impresionant, pe cea mai temeinică filieră, a legendei. Badea Cârțan, un haiduc purtând în desagă arma tăioasă a științei.

Apoi, într-o zi de martie a anului 1893, Gheorghe Cârțan devine un emoționant personaj al Europei. Convins că numai la Roma, în fața Columnei Traiane, își va umple cu adevărat sufletul de revelația romanității neamului, a făcut timp de o iarnă drumul pe jos până la Roma, ca să se închine în fața icoanei strămoșilor. Era primăvară exuberantă în Cetatea Eternă când țărănul din Carpați, fără să se sinchisească de privirile curioșilor, s-a prosternat în fața Columnei și a presărat un pumn de țărână amestecată cu boabe de grâu pe lespezile din fața ei, drept prinos din partea „fiilor îndepărtați ai taichii Traian”. Dar Roma curiozității latine n-a scăpat fantasticul amănunt că un dac, coborât de aievea parcă din spirala basoreliefurilor Columnei, interoghează de zile în șir monumentul tăcut al lui Traian.

Truda românului se transformă în triumf, Gheorghe Cârțan fiind invitat, primit și chestionat de cele mai înalte personalități ale Italiei.

S-a mai abătut apoi încă de două ori la Roma, tot pe jos, ultima oară făcându-și intrarea triumfală în mijlocul Congresului orientaliștilor, care întrunea 700 de învățați din 40 de țări. I-a fost încredințată misiunea de a depune o coroană de bronz la Columna lui Traian, din partea congresului, moment consemnat de toate ziarele Europenei.

Cu vorba scurtă, ruptă din cremenea Făgărașilor, Gheorghe Cârțan a spus atunci doar atât: „*Roma e mama noastră!*”.

...Haiducul cu cărți în desagă a fost hăituit de către dușmanii neamului mai crâncen decât cei mai mari rău-făcători ai vremii. Căci el năzuia departe – acolo unde, de fapt, am ajuns! – adică să strice granița de pe Carpați, care era pentru el o piedică ne-suferită. „Aici, pe vârfurile munților, nu trebuie să fie graniță – spunea el – căci și dincolo de ei au locuit moșii și strămoșii noștri, dacii și romanii”. Sau, cu altă ocazie, se întreba cu indignare: „Cine a mai văzut graniță prin mijlocul țării?”

În 1903, Badea Cârțan e arestat de autoritățile maghiare, iar marele lui depozit de carte, cu sediul în mai multe locuri, confiscat. Inventarul e uluitor: 76.621 de volume s-au aflat numai în podul casei lui din Cârțișoara, sumă care ne poate da o idee despre numărul *tuturor* cărților trecute de el în Transilvania, timp de decenii. ...Țărănul latin din Cârțișoara nu s-a sfiit să-l înfrunte chiar pe primul ministru al Ungariei, Tisza István, spre a-și reclama dreptul la acest apostolat pe care i-l denegau dușmanii. Iată conținutul momentului:

Primul ministru (cu intenția de a-l demasca): De unde sunt cărțile pe care le ai? De unde le-ai adus? Translatorul Huszár Antal traduce conștiincios. Gheorghe Cârțan: Am luat cărțile de unde au fost și le-am dat celor care n-au avut. Ori ți se pare faptă slabă să-l deștepti pe cel din întuneric?

A fost odată un țărăn român care, ca sfinții din vechime, a avut revelația nobleței neamului. Se numea Gheorghe Cârțan. *Cârțișoara, 10 septembrie 1975*

Gheorghe Cârțan

Petru și rața dă aur

(Poveste din Crișana)

O fost odată un om tare sărac, care, împreună cu nevastă-sa și cu pruncii, locuiau într-o colibă. Amândoi ierau tare năcăjiți. În coliba lor nu iera numa un pat, nici o masă, nici un scaun. On snop dă paie, împrăstiet într-un colț, atâta le-o fost patu.

Odată să bagă la ii în colibă on pruncaș d-a lor dă vo unsprăzece ani și le zîsă:

– Tată dragă și mamă dragă, până amu n-am fost în stare să câștig nimica. Da' amu oi mere în orașu cel mai d-aproape, acolo poate că oi ave on pic dă noroc. Cred că păstă opt zile m-oi întoarce și, dacă a vre și Dumnezău, oi câștiga atâta ca să vă puteț cumpăra on pat și una-alta. Și dacă și tata s-a tîmădi, ne-a mere mai bine.

Zicând aște, ș-o luat rămas bun dă la părinți și s-o dus. Mă-sa s-o uitat după iel suspinând. Petru o luat drumu cătă oraș.

După ce o făcut cătăva cale, s-o întâlnit cu un țăran care să sile din tate puterile să adrice on car cu fân răsturnat, da' tătă sîlința lui iera în zădar. Petru îi sărisă întăjutor. Amândoi, după multă trudă, reușisă să pună caru în picioare. Numa că bietul Petru iș rupsă cojocelu. Atunci țăranu, aruncându-să în car, pleznisă caii cu zbiciu și să ca-mai-dusă, fără să spună cel puțin o voarbă dă mulțămire lu' Petru.

Petru să dusă mai dăparte. Da' abde făcusă o miie dă pași și iară aflasă on țăran cu caru răsturnat. Petru iară îi sărisă întăjutor și cu greu și trudă, or reușit să pună din nou caru pă roate. Pîntră tate aște vîntu îi luasă căciulița lui Petru și u-o aruncat într-on cînalîș. Iel, căci o văzut asta, dăloc o fujit să-ș scoată căciula, da' căciula s-o scufundat. O ajuns pre tîrziu. Pă când s-o întors napoi, țăranu cu caru nicări. Bdietu prunc să aleasă cu cojocu rupt și fără căciulă.

No-amu, d-aci să luasă cătă pădure. N-o mîrs mult, când o ieșit înainte lui on cerșitor, care ș-o întins brîncă, cerădu-i ceva dă pomană.

– Pretene dragă, – zice

Petru – și io-s calic dă sărac, n-am ce-ț da. Tata și mama îs în și mai mare sărăcie. Io umblu să câștig ceva, ca părinți mnei să nu moară dă foame.

– Ei, – răspunde cerșitoru, – dacă n-ai bani, poț să-m dai cel puțin năframa. Iaca, m-am rănit la o brîncă și m-ar trebui d-o cărpă, să mă leg cu ie.

Petru ș-o dăsfășurat năframa din grumaz și i-i u-o dat cerșitorului.

– Mulțămăsc, – i-o zîs cerșitoru, – tu iești on prunc cu inimă bună. Și, ca să nu-ț pară rău dă binele ce mi l-ai făcut dă trii uări, poștește, îț dau on uou dă rață ca să ai noroc la drum.

Zicând aște, cerșitoru s-o luat la drum. Petru o pus uouu în buzunar și zîsă, așe în sine: „Tă' am ceva cu ce să-m astămpăr foame. Numa că amu treabă să mă grăbesc, ca să ajung căt mai iute în oraș.” După puțină vreme, iacă că să mișcă ceva în buzunaru lui Petru. Iel auzisă voarbele:

– Răp, răp, răp, răp, du-mă îndărăpt!

Răp, răp, răp, răp, du-mă îndărăpt!

Petru bagă brîncă în buzunar, adecate uouu crepasă și o ieșit din iel on pui dă aur care ciripe. Iel îi luasă în brîncă și zîsă: „Oh, tare prost aș fi dacă aș vre să te duc napoi!” Puișoru, în vreme ce iera în brîncă la iel, s-o făcut căt o rață mare. „Ah, – o gândit Petru, – rața asta mare și mîndră o pot vinde pă bani frumoși!” Cu asta Petru s-o grăbit iute la on aurar din oraș, întrebându-l că n-ar cumpăra iel rața asta dă aur?

Auraru s-o uitat cu mnirare la rața dă aur, și-i șoptisă nevastă dă lîngă iel: „Rața plătește doauă mii dă galbeni”, da' lu' Petru îi zice:

– Îț dau pă ie doi galbeni nou-nouți. – Și, punând brîncă pă rață, i-i să lipisă brîncă dă ie. Apoi sărisă și nevasta să-i ajute, da' și brîncă ii să lipisă dă rață.

– Om rău, – zice auraru, – dăsprinde-mă dă ie! Ce glumă re ai făcut cu noi?

Da' Petru nu s-o putut mișca nici iel din loc. Atunci auraru o strîgat după calfe, da' și aște or rămas lipiț dă rață. La una ca asta calfele

or început a străga și a-l înjura pă Petru. Auzându-le aște, cerșitoru o vinit la ii și le zîsă:

– Eh, eh! – străga și iel, – ce veselie la voi, oameni!

Atunci l-o întrebat cerșitoru pă aurar că ce dă pă rață? Auraru i-o răspuns:

– Doauă mii dă galbeni.

– Așe-i bine, – o zîs cerșitoru, – așe ti sclobozi și tu, și nevasta ta, da' și calfele. – Cu asta cerșitoru o atins rața, și într-o clipă tăt s-or făcut sclobozi.

Auraru o plătit lu' Petru cile doauă mii dă galbeni și cerșitoru s-o făcut năvăzut.

Petru ș-o cumpărat o căciuliță, on cojocel și s-o dus acasă la părinți lui. Din bannii căpătat ș-or făcut o căsuță faină și frumoasă, în care ș-amu trăiesc în pace și-n veselie, dacă moartea n-o dat pă la ii.

(După povestirea lui **Iosif Fildan**
Vol. „Folclor românesc din Crișana și Banat”)

Din fabulele lui Esop*

Vrăjitoru (Astronomu)

On vrăjitor dintră cii ce coată în stele umbla vrăjind și, cotând sus la stele, n-o băgat dă samă că ce-i înainte picioarelor lui și picasă într-o fântână adîncă. On călător, trecând p-acolo, îl auzisă gemând, s-apropiisă cătă fântână și, uitădu-să în ie, îl văzusă pă vrăjitor și-i zîsă:

– Om bun, uare nu știi tu, acela care zice că știi tate ce și căte-s în cer, cum dă n-ai știut ce-i pă pămînt și ai picat în fântână?

INVĂȚĂTURA: Aci-i înțelepciune ce dumnezeiască: care hulește pă cii ce zic că știu tate și cunosc tate ce s-or întămpla, da' ii nu cunosc și nu știu nici măcar ce să află înainte picioarelor lor.

Lupu și baba

On lup înflămînzit, umblând după hrană, auzisă on pruncaș plîngând și o babă tă' zăcând:

– Nu mai plînje, că acuş vine lupu și te dau lui să te mînce.

Lupu, auzind asta, i-o parut bine că o crezut că baba cu adevărat i-a da lui pruncu, așe dară o așteptat. Apoi, mai tîrziu, o auzisă iară pă baba, alinându-ș pruncu și zicând:

– Dragu mătușii, dac-a vini amu lupu, l-om prinde și l-om bate.

Lupu, când o auzit voarbele aște, să luasă și să dusă, zicând în sine: „În locu aista amu zic una, da' păst-on ceas fac alta!”

INVĂȚĂTURA: Așe-s și unii oameni, una zic și alta fac, da' dacă fac ceva, o fac numa dă fală, da' în brîncă nu dau nimica.

*Esop, Aisopos, (n. 620-560 î.e.n.), fabulist grec, originar din Asia Mică.

Am citit că...

Poate că uarecînd v-am amintit cum că mie, ș-amu, la bătrînețe, îm plac poveștile și întâmplările auzite și învățate în prunciie dă la părinț, dă la neamuri uăctiar dă la hortacii dă vrîsta me. Că, în vremurile acile n-o fost nici radio, nici televizor uă cîrț cu povești pă cum sînt amu la tătă casa. Poate și d-aceie să-ntămplă ș-amu că nu o dată, ce dăstul dă des, când nepotașii mnei să uită la căte-o poveste la televizor uă la video, și io mă așez lîngă ii, apu-s cu mare băgare dă samă la cile văzute și auzite, dăuarece în vreme aceie io „învăț” și una și alta, ca atunci când îm vine rîndu sara, la culcare, să le mai povestesc și io căte ceva, să nu rămân dă rușine.

Bine-nțales, când io le povestesc, prăbălesc să-m aduc aminte și să le învățesc ici-colo pă cile cunoscute dă ii cu cile învățate dă mine în prunciie, așe că unele, după părere nepotașilor mnei, îs mai mîndre dăcăt cile pă care le cunosc ii. Apu știț ce-i mai greu pîntru mine în tătă treaba asta? Vă spun: așe să găt cu poveste ca să aibă on capăt căt mai vesel și linișitor.

No-amu, dă tate aște atunci m-am adus aminte să vi le povestesc când, în careva sară din săptămîna trecută, am avut ceva treabă cu vecinu Ciorba și, băgându-mă în casă la ii, bătrînu să uita la televizor, adecate la on program cu povești pîntru prunci – da' iel numa sîngur-sîngure! Și cu asta ne-am și dat

noi la voarbe, și cu una, cu doauă, o ieșit la iveală că și iel mai tare numa d-aceie să uită la filme d-aște ca să-ș mai aducă aminte dă cile pă care le-o știut iel cînd-va, că, – ce-i drept, îi drept, – și iel o fo' bun povestitor pă vremuri.

Io la tate aște am mai adăugat cum că, mai dămult amu, am citit într-on uișag unguresc că, după părere unor doctori, nu multe leacuri îs mai bune la o boală uă la on năcaz dăcăt o poveste veselă uă o glumă bună, adecă că rîsu și veselie îi ajută pă beteji să să tîmădească mai ușor, să să hodinească mai bine, să adoarmă fără probleme, așe le ajută și la pruncașii mici din căteva îspitaluri din Peșt.

Nici n-am găt io bine cu voarbele mele, când îl vād pă vecinu că scoate dă su' perina dă la cap din patu lui o cărticică mică și începe să-m povestească că iel, după căte-o zi mai năcăjită, tădauna ci-tește căte-o predică scurtă din „Scriptura” lui, moștenită dă la careva mătușe d-a lui, și, gîndindu-să la cile citite, tădauna adoarme mai iute și mai ușor dăcăt dacă s-ar gîndi la năcazurile pîn care o trecut.

Dînt-asta io am înțales ceie ce-o trăbuit să înțăleg: Bătrîni noști or cunoscut, – că și ii le-o învățat dă la moșii lor! – multe lucruri dă folos, pă care amu noi, bătrîni, treabă să le lășăm moștenire pruncilor și nepoșilor noști.

Vă dorește sănătate căt mai bună și numa bine:

Ion Podaru
pensionar

Fotbal

Doi români de la Nantes

La sfârșitul săptămânii trecute în centrul suporterilor orașului francez au stat **Viorel Moldovan** și **Claudiu Keșerú**. Primul nu necesită nici o prezentare, anii petrecuți în naționala României își spun cuvântul, singura surpriză este că Viorel, după o incursiune dezamăgitoare în Emiratele Arabe a avut o întoarcere de senzație sub steagul galben-verzilor, jocuri de zile mari și două goluri în două meciuri, în cupă și în campionat. Iar cel de al doilea, Claudiu, pentru cei care nu l-au cunoscut a oferit o carte de vizită de senzație. În meciul cu Saint-Andre, din campionatul U-18, la primul său meci oficial de la Nantes a intrat pentru ultimele 30 de minute la scorul de 1-1, iar în jumătate de oră a înscris de trei ori, a dat două pase de gol și o bară, schimbând singur înfățișarea jocului în care echipa sa a învins cu scorul de 6-1.

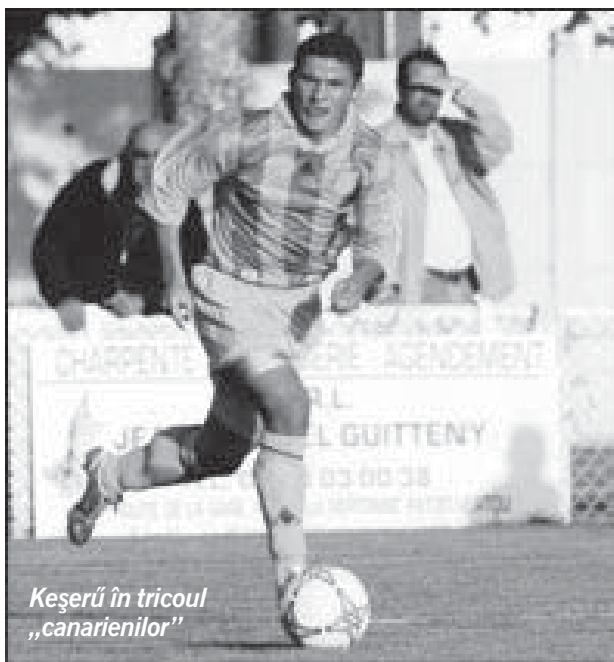
Din nou acasă
la Nantes

După „trei luni de exil și alte trei de așteptare” s-a întors Viorel Moldovan și echipa și-a revenit! Jocul a crescut, a prins culoare, viteză, iar galben-verzii au învins ca niciodată în acest sezon, cu 4-0. Apărătorii corsicani n-au avut replică. Au stat cu ochii pe Moldovan, dar tot le-a scăpat o dată, suficient cât să înscrie golul trei. Și când l-au păzit strâns pe român, au uitat de ceilalți. Nantes și-a regăsit omul potrivit, poate visa la o cupă europeană. Chiar și ziaristii locali și-au regăsit tonul odăta cu revenirea atacantului român. „Să fie oare Moldovan veriga puternică în 2004? După ce am văzut sâmbătă, putem crede acest lucru”, a scris „Ouest France”, adăugând: „El a dat clasă formației sale”. „Ne-am relansat cu Viorel, care confirmă prin acest nou gol, al doilea în nici o săptămână. Sper să continue la fel”, i-a urat căpitanul **Mickael Landreau**, în timp ce antrenorul **Loïc Amisse** a remarcat: „Prezența lui Moldovan a mobilizat defensivă adversă. A marcat și a creat multe momente fierbinți”. Atacantul ardelean s-a reînors în campionatul francez după ce nu s-a putut adapta în lumea din Emiratele Arabe. A renunțat la un salariu de 1.200.000 de dolari pe an, pentru că nu a putut sta departe de familia sa, stabilită la Nantes, oraș pe care îl consideră a doua sa patrie. A revenit aici fără să pună nici o condiție materială, de dragul familiei și a fotbalului, gest care a fost apre-

ciat atât de conducerea clubului, cât și de suporterii care nu l-au uitat pe favoritul lor. „Parcă nu am fost plecat niciodată din Franța. La Nantes, am avut întotdeauna o legătură strânsă cu tribuna. Oamenii m-au respectat pentru ce am făcut pentru echipă și sunt mândru de acest lucru”, a spus Viorel după meciul cu Ajaccio. Păcat că atacantul de 31 de ani a renunțat la naționala României, pentru că dorește să lase loc tinerilor, deși, cu toate că pe posturile din ofensivă, **Anghel Iordănescu** are mai multe variante și tineri talentați în abundență, dânsul a declarat că ar fi binevenită prezența atacantului experimentat. Însă Viorel pare neclintit în hotărârea sa, luată încă la sfârșitul anului 2002. Unul dintre tinerii care bat la ușa Naționalei este acel tânăr de abia 17 ani care a fost achiziționat de FC Nantes în această vară. Claudiu Keșerú a ajuns în Franța, pornind de la Oradea și având în spate numai trei meciuri jucate și un gol marcat în Divizia A.

„Mi-aduce aminte de mine, cel din tinerețe!”

Este declarația lui Viorel Moldovan despre colegul său din echipa a doua. „Are un viitor în față. Este puternic, știe ce vrea, cu tehnica stă bine. E cuminte, respectuos”, l-a mai caracterizat atacantul, cu care Keșerú visează să joace împreună, măcar, pentru o singură dată în prima echipă de la Nantes. De altfel tânărul bihorean deja este considerat un copil minune al fotbalului românesc,

Keșerú în tricoul „canarienilor”

care probabil că va câștiga mult cu plecarea lui în Franța, țară în care își poate desfășura talentul în condiții mult mai prielnice decât în România. Și are toată șansa să devină un mare jucător. „Ca toți fotbalistii români pe care îi știu, Claudiu posedă abilități tehnice de invidiat. E motivat, știe ce vrea, uneori vrea

prea mult. Va reuși, dar trebuie să fie atent la greutate” îl caracterizează Serge le Dizet, antrenorul de la juniori care se ocupă direct de el. Tânărul jucător, vara trecută a fost dus în cantonamentul naționalei române, aflându-se pentru câteva ore în compania actualilor tricolori. „Parcă eram printre niște uriași. Extra-

ordinar, parcă-mi venea să pun mâna pe ei să văd dacă sunt adevărați!”, a comentat momentele de neuitat băiatul foarte modest, dar în același timp și deosebit de ambițios, ceea ce reiese dintr-o altă declarație, referitoare la planurile sale și la prima întâlnire dintre el și Moldovan. „Pentru mine a contat enorm prezența lui, a venit la mine imediat după ce am aterizat aici. Apoi, când am aflat că pleacă în Emirate a căzut cerul pe mine. Visez că într-o bună zi să facem cuplu în atac!”, și-a mărturisit dorința Claudiu, fotbalist care deocamdată face liceul și s-a adaptat ușor condițiilor noi de școală, spunând că în România era un regim școlar mult mai sever. De altfel, Keșerú se află de câteva zile din nou în mijlocul familiei sale, părinții lui mutându-se, de la Oradea la Nantes. Tatăl său fiind inginer, clubul l-a ajutat în obținerea unei slujbe. Deci este foarte probabil că tânărul atacant face parte din planurile de perspectivă ale echipei.

Selecționeri la numitor comun

Oficialii selecționarilor din prima grupă preliminară a Campionatului Mondial din anul 2006 s-au întrunit la 15-16 ianuarie, în Olanda, în vederea stabilirii programului exact al grupei din care face parte și România. **Anghel Iordănescu** a plecat la Noordwijk cu puține speranțe pentru ajungerea la un consens cu colegii săi olandezi și cehi.

Tratativele au durat două zile, dar au adus un rezultat pozitiv pentru echipa națională a României. În pofida faptului că selecționerii celor mai mari rivale din grupă, Olanda și Cehia, au prezentat variante care i-ar fi favorizat numai pe ei, delegația României a reușit să-și impună, în general, punctele de vedere, fapt ce s-a realizat cu ajutorul lui **Mihai Stoichiță**, prezent în calitate de selecționar al Armeniei.

Stoichiță a făcut concesii chiar și în dauna echipei antrenate de dânsul, care are prea puține șanse la calificare. Astfel s-a putut evita ca România să joace dublă confruntare, cu diferență de patru zile, cu cele mai puternice echipe din grupă, însă va încheia preliminariile în penultima etapă. Oficialii români sunt mulțumiți de programarea destul de favorabilă. Cunosând adversarii grei, tricolorii vor avea șansă la calificare numai dacă vor începe primele trei etape, acumulând toate cele nouă puncte posibile. Mai jos redăm programul integral.

Programul grupei 1 de calificare la CM
2006

18 august 2004

Macedonia-Armenia; România-Finlanda

4 septembrie 2004

Olanda-Cehia; Finlanda-Andorra; România-Macedonia

8 septembrie 2004

Armenia-Finlanda; Andorra-România

9 octombrie 2004

Cehia-România; Macedonia-Olanda; Finlanda-Armenia

13 octombrie 2004

Armenia-Cehia; Andorra-Macedonia; Olanda-Finlanda

17 noiembrie 2004

Andorra-Olanda; Macedonia-Cehia; Armenia-România

9 februarie 2005

Macedonia-Andorra

26 martie 2005

România-Olanda; Cehia-Finlanda; Armenia-Andorra

30 martie 2005

Olanda-Armenia; Andorra-Cehia; Macedonia-România

4 iunie 2005

Olanda-România; Armenia-Macedonia; Cehia-Andorra

8 iunie 2005

Finlanda-Olanda; România-Armenia; Cehia-Macedonia

17 august 2005

Macedonia-Finlanda; România-Andorra

3 septembrie 2005

România-Cehia; Armenia-Olanda; Andorra-Finlanda

7 septembrie 2005

Olanda-Andorra; Cehia-Armenia; Finlanda-Macedonia

8 octombrie 2005

Cehia-Olanda; Finlanda-România

12 octombrie 2005

Finlanda-Cehia; Olanda-Macedonia; Andorra-Armenia

ROMÂNIA

Luni 26 ianuarie

6.00 Jurnalul de dimineață 7.00 Bună dimineața, România! 8.00 Teleshopping 8.15 Desene animate 8.45 Teleshopping 9.00 Caravana premierelor (R) 9.30 Teleshopping 10.00 Serial. Dragă, am micșorat copiii! 10.50 România 1... și filmul (R) 11.00 Nocturne (R) 12.00 Dincolo de hartă (R) 12.30 Sănătate pentru toți! (R) 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Teleenciclopedia (R) 14.30 Pro Patria 15.00 Kronika 15.55 TVR în Direct 17.00 Știri 17.05 Serial. Sânge de țigan 18.00 Jurnal 19.00 Starea națiunii 20.00 Ochiul magic 21.00 Serial. Agenția 21.50 România 1... și strada 22.00 Jurnalul de noapte 22.30 Profesioniști 23.30 Film. Călătoria 1.10 Jurnal (R) 2.10 Caravana premierelor (R) 2.40 Film. Curiozități, iubire, îndoieli 4.20 Dincolo de hartă (R) 4.45 Serial. Vorba lu' Jim 5.35 Corect! (R) 5.40 Teleshopping.

Marți 27 ianuarie

6.00 Jurnalul de dimineață 7.00 Bună dimineața, România! 8.00 Teleshopping 8.15 Desene animate 8.45 Teleshopping 9.00 Spectacolul lumii (R) 9.30 Teleshopping 10.00 Serial. Dragă, am micșorat copiii! 10.50 România 1... și filmul (R) 11.00 Profesioniști (R) 12.00 Serial. Destine secrete 12.50 Corect! 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Vector III. 14.00 Alege viața! 14.30 Kronika 15.55 TVR în Direct 17.00 Știri 17.05 Serial. Sânge de țigan 18.00 Jurnal 19.00 Film. Bodygard la fiul președintelui 20.50 România 1... și strada 21.00 Magia și misterul 22.00 Jurnalul de noapte 22.30 Poveste fără sfârșit 23.30 Film. Ultima lovitură 1.05 Jurnalul de noapte 2.05 Alege viața! (R) 2.35 Film. Călătoria (R) 4.15 Spectacolul lumii (R) 4.45 Serial. Vorba lu' Jim 5.35 Corect! (R) 5.40 Teleshopping.

Miercuri 28 ianuarie

6.00 Jurnalul de dimineață 7.00 Bună dimineața, România! 8.00 Teleshopping 8.15 Desene animate 8.45 Teleshopping 9.00 Vector III (R) 9.30 Teleshopping 10.00 Serial. Dragă, am micșorat copiii! 10.50 România 1... și filmul (R) 11.00 Poveste fără sfârșit (R) 12.00 Serial. Destine secrete 12.50 Corect! 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Oameni ca noi 14.00 Conviețuiri. Magazin pentru alte naționalități 15.10 Ex Libris 15.55 TVR în Direct 17.00 Știri 17.05 Serial. Sânge de țigan 18.00 Jurnal 19.00 Film. Formidabilul 1. 20.30 Jean Gabin. Documentar 22.00 Jurnalul de noapte 22.30 Nocturne 23.30 Film. Minciuni 1.20 Jurnal (R) 2.20 Film. Ultima lovitură (R) 3.50 Teddy Kollek (R) 4.50 Serial. Vorba lu' Jim 5.40 Teleshopping.

Joi 29 ianuarie

6.00 Jurnalul de dimineață 7.00 Bună dimineața, România! 8.00 Teleshopping 8.15 Desene animate 8.45 Teleshopping 9.00 Alege viața! (R) 9.30 Teleshopping 10.00 Serial. Dragă, am micșorat copiii! 10.50 România 1... și filmul (R) 11.00 Serial (R) Adio, Europa! 12.00 Serial. Destine secrete 12.50 Corect! 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Aventura sunetelor 14.00 Akzente 15.25 Opozanți, dizidenți, contestatari. Un ziar clandestin, de la București la Washington 15.55 TVR în Direct 17.00 Știri 17.05 Serial Sânge de țigan 18.00 Jurnal 19.00 Telecinemateca: Gandhi 22.20 Jurnalul de noapte 22.30 Garatant 100% 23.45 Film. Zbor de noapte 1.35 Jurnal (R) 2.35 Dincolo de hartă (R) 3.05 Film. Minciuni (R) 4.50 Serial. Suflute rătăcite 5.40 Teleshopping.

Vineri 30 ianuarie

6.00 Jurnalul de dimineață 7.00 Bună dimineața, România! 8.00 Teleshopping 8.15 Desene animate 8.45 Teleshopping 9.00 Jocul planetelor (R) 9.30 Teleshopping 10.00 Ochiul magic (R) 11.00 Teazar folcloric (R) 12.00 Serial. Destine secrete 12.50 Corect! 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Tribuna partidelor parlamentare 14.00 România politică 14.30 India, India, mama India... 15.00 Sănătate pentru toți! 15.30 Interes general 16.20 Clubul de comedie (R) 16.50 Reflecții rutiere 17.00 Iartă-mă! (R) 18.00 Jurnal 19.00 Film. Formidabilul 2. 20.30 Fascinația filmului 21.00 Serial. CSI – Investigții 21.50 România 1... și strada 22.00 Jurnalul de noapte 22.30 Taverna 23.00Serial. 7 zile 0.50 România 1... și strada (R) 1.00 Clubul de comedie (R) 1.30 Jurnal (R) 2.30 Opozanți, dizidenți, contestatari (R) 3.00 Film (R) Zbor de noapte 4.40 Serial. Suflute rătăcite 5.30 Sănătate pentru toți (R).

Sâmbătă 31 ianuarie

6.00 Ceasul deșteptător 7.00 Teleshopping 7.10 Desene animate: Universul Disney 8.00 Întâlnire de basm 9.00 Teleshopping 9.15 Debut 50 plus 10.30 O vedetă populară 12.00 Spectacolul lumii 12.30 Caravana premierelor 13.00 Jurnalul de prânz 13.15 Cartea TV Recordurile 14.30 Lumi ascunse 15.00 Serial. Vorba lu' Jim 15.30 EURO Police 16.00 Lesley Garret Show 17.00 Teleenciclopedia 18.00 Jurnal 19.00 Film. Carter, zis Uraganul 21.30 Jurnalul de noapte 21.45 Film. Dovezi însângerate 22.30 Serial. 7 zile 0.10 România 1... și strada (R) 0.20 Concerte de polci și mazurci 1.00 Caravana premierelor (R) 1.30 Jurnal (R) 2.30 Debut 50 plus (R) 3.35 Aventura sunetelor (R) 4.05 O vedetă populară (R) 5.25 Teleshopping.

Duminică 1 februarie

6.00 Universul credinței 7.30 Desene animate 8.30 Jocul planetelor 9.00 Dincolo de hartă 9.30 Viața satului 11.00 Teazar folcloric 12.00 Lumea-n care trăim 13.00 Jurnalul de prânz 13.15 Film. Nepot vs. unchi 14.55 România 1... și strada 15.05 Serial. Felicity 16.00 Bravissimo! 18.00 Jurnal 19.00 Film. Evadare în Texas 20.50 România 1... și strada 21.00 Jurnalul de noapte 21.15 Film. Dovezi însângerate 22.55 Tragerile Loto 6/49 și noroc 23.05 Serial. 7 zile 23.55 Edith Piaf (R). Partea a II-a. 0.55 România 1... și strada (R) 1.00 Jurnal (R) 2.00 Lumea-n care trăim (R) 3.00 Teazar folcloric (R) 4.00 Bravissimo! (R) 5.40 Teleshopping.

TVR

Luni 26 ianuarie

6.00 Televiziunea, dragostea mea (R) 7.00 Telejurnal 7.30 Arca lui Noe (R) 8.00 Casa mea (R) 8.30 Serial (R). Rebelii 9.20 Vacanță la Roma (R) 10.15 Documentar natură (R) 10.45 Film puzzle (R) 11.30 În vizită la noi acasă 12.00 Știri 12.15 Piersic show (R) 14.00 Primul pas 15.00 Atlas (R) 15.30 Eco Magazin 16.00 Știri 16.10 Serial. Rebelii 17.00 Istorie și fizică în secolul XX. Documentar 18.00 Serial. Miracole 19.00 Telejurnal 19.30 Auto Club 20.00 Serial. Rauzan 21.00 Tenis. Australian Open 22.00 Serial. Niciodată nu e prea târziu! 22.50 Serial. Mafia din Sankt Petersburg 23.45 Alea cu Ghimpi (R) 23.00 Telejurnal 0.30 Documentar (R) 1.30 Teatru (R) 2.30 Serial. (R) Niciodată nu e prea târziu! 3.30 Serial. (R) Mafia din Sankt Petersburg 4.30 Știrile serii 5.00 Medalion de interpret (R).

Marți 27 ianuarie

6.00 Serial (R) Rauzan 7.00 Telejurnal 7.30 Serial (R). Miracole 8.30 Serial (R). Rebelii 9.20 Tonomatul DP2 11.20 Top Sport (R) 12.00 Știri 12.15 Magazinul studiourilor teritoriale 13.00 Desene animate 14.00 Emisiune în limba germană 15.00 Tribuna partidelor parlamentare 15.30 Răscruci 16.00 Știri 16.10 Serial. Rebelii 17.00 Împăratul stepelor. Documentar 18.00 Serial. Miracole 19.00 Telejurnal 19.30 Puls 2003 20.00 Serial. Rauzan 21.00 Tenis. Australian Open 22.00 Serial. Niciodată nu e prea târziu! 22.50 Serial (R) Familia și legea 23.45 Veni, Video, Vici! (R) 24.00 Telejurnal (R) 0.30 Documentar (R) 1.30 Tenis (R) 2.30 Serial. (R) 3.30 Serial. (R) Familia și legea 4.30 Știrile serii 5.00 Ferma (R).

Miercuri 28 ianuarie

6.00 Serial (R). Rauzan 7.00 Telejurnal 7.30 Serial (R). Miracole 8.30 Serial (R). Rebelii 9.20 Tonomatul DP2 11.30 Puls 2003 (R) 12.00 Știri 12.15 Magazinul studiourilor teritoriale 13.00 Desene animate 14.00 Parnasul 15.00 Conferința de presă 16.00 Știri 16.10 Serial. Rebelii 17.00 Primul război mondial. Documentar 18.00 Serial. Miracole 19.00 Telejurnal 19.30 Acces la succes 20.00 Serial. Rauzan 21.00 Tenis 22.00 Serial. Niciodată nu e prea târziu! 22.45 Eurofotbal 23.45 Veni, Video, Vici! (R) 24.00 Telejurnal (R) 0.30 Documentar. (R) 1.30 Tenis (R) 2.30 Serial. (R) Niciodată nu e prea târziu! 3.30 Tenis. Australian Open.

Joi 29 ianuarie

6.00 Serial (R). Rauzan 7.00 Telejurnal 7.30 Serial (R). Miracole 8.30 Serial (R). Rebelii 9.20 Tenis. Semifinale masculine 11.30 Acces la succes (R) 12.00 Știri 12.15 Magazinul studiourilor teritoriale 13.00 Desene animate 14.00 Siesta 15.00 Tribuna partidelor parlamentare 15.30 Cetatea Sibului. Documentar 16.00 Știri 16.10 Serial. Rebelii 17.00 O lume a misterelor 18.00 Serial. Miracole 19.00 Telejurnal 19.30 Insolit 20.00 Serial. Rauzan 21.00 Tenis 22.00 Serial. Niciodată nu e prea târziu! 22.45 Serial. Nemuritorul 22.45 Veni, Video, Vici 24.00 Telejurnal (R) 0.30 O lume a misterelor (R) 1.30 Tenis (R) 2.30 Serial. (R) Niciodată nu e prea târziu! 3.30 Serial (R). Nemuritorul 4.30 Știrile serii 5.00 Auto Club (R) 5.30 Atlas (R).

Vineri 30 ianuarie

6.00 Serial (R). Rauzan 7.00 Telejurnal 7.30 Serial (R). Miracole 8.30 Serial (R). Rebelii 9.20 Tenis 11.30 Insolit (R) 12.00 Știri 12.15 Magazinul studiourilor teritoriale 13.00 Desene animate 14.00 Împreună, în Europa 15.00 Autostrada Banilor 15.30 Orașul „Sf. Andrei”. Documentar 16.00 Știri 16.10 Serial. Rebelii 17.00 Via Sacra 18.00 Serial. Miracole 19.00 Telejurnal 19.30 Semne 20.00 Marile cărți ale omenirii. Documentar 22.00 Tenis 22.00 Serial. Niciodată nu e prea târziu! 22.45 Film. Proce de conștiință 23.30 Documentar (R) 1.30 Tenis (R) 2.30 Serial. (R) Niciodată nu e prea târziu! 3.30 Tenis. Finala feminină.

Sâmbătă 31 ianuarie

6.00 Via Sacra (R) 7.00 Conjugând verbul „a ști” 7.30 Serial (R). Miracole 8.30 Serial (R). Rebelii 9.20 Top Sport 10.00 Ora fără catalog 11.00 Casa mea 11.30 Spune-mi ce te doare 12.00 2/TVR2 12.30 Atenție, se cântă! 14.00 Film puzzle 14.45 Călător prin lume. Documentar 15.45 Alea cu Ghimpi 16.00 Știri 16.10 Serial. Rebelii 17.00 Serial. Rusească 17.30 Serial. Jocurile vieții 18.00 Serial. Farmece 19.00 Telejurnal 19.15 Film. Să mori tânăr 21.15 Tenis 22.15 Serial. Niciodată nu e prea târziu! 23.00 Serial. Identitate greșită 24.00 Telejurnal 0.15 Concert 1.15 Alea cu Ghimpi (R) 1.30 Tenis (R) 2.30 Serial. (R) Niciodată nu e prea târziu! 3.30 Serial (R). Jocurile vieții 4.00 Tenis.

Duminică 1 februarie

6.00 Medalion de interpret 7.00 Ferma 8.00 Documentar natură 8.30 Serial (R). Rebelii 9.20 Desene animate 9.50 Egipt, comoara lumii. Documentar 10.10 Arca lui Noe 10.40 Serial. Steaua oceanului 11.05 Clubul Ancuței 11.35 Serial. Viață de câine 12.00 Serial. Sabrina 12.30 Viața în sălbăcie 13.30 Atlas 14.00 Piersic Show 15.45 Alea cu Ghimpi 16.00 Știri 16.10 Serial. Rebelii 17.00 Ruleta rusească 17.30 Campionatul Mondial de Handbal 19.00 Telejurnal 19.15 Vacanță la Roma 20.15 Televiziunea, dragostea mea 21.15 Tenis 22.15 Serial. Niciodată nu e prea târziu! 23.00 Serial. Cracker – psihologia crimei 24.00 Telejurnal (R) 0.15 Rock Forum 1.15 Alea cu Ghimpi (R) 1.30 Tenis (R) 2.30 Serial. (R) Niciodată nu e prea târziu! 3.30 Serial. Cracker – psihologia crimei 4.30 Știrile serii 5.00 Documentar (R).

ÎN LIMBA MATERNĂ

emisiune radiofonică în limba română

26 IANUARIE, LUNI (redactor: Anamaria Brad)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.00: Montaj de muzică populară 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.40: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Încheiere.

27 IANUARIE, MARȚI (redactor: Iulia Kaupert)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.40: Evenimente calendaristice 10.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.10: „Istoria poporului român” de Neagu Djuvara 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

28 IANUARIE, MIERCURI (redactor: Adam Bauer)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Sport – rubrica lui Adam Bauer 11.53: Avangpremiera „Ecranul Nostru” 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

29 IANUARIE, JOI (redactor: Petru Cîmpian)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 11.00: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.20: Nota săptămânii de Edda Illyés 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.45: O șansă istorică: Uniunea Europeană 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

30 IANUARIE, VINERI (redactor: Iulia Kaupert)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Revista presei „Foaia românească” 10.55: Avangpremiera „Ecranul Nostru” 11.00: Magazinul Vârșnicilor 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

31 IANUARIE, SÂMBĂTĂ (redactor: Anamaria Brad)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40: Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 14.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 15.00: Party Time – magazin de muzică ușoară 15.00: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 15.58: Încheiere.

1 FEBRUARIE, DUMINICĂ (redactor: Anamaria Brad)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40–15.30: Retrospectiva săptămânii (spicuiri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămânii) 15.30: Emisiune religioasă ortodoxă 15.55: Încheiere.

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00–19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relatări din viața școlilor românești.

Emisiunea de seară, difuzată pe țară, în afara de frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale.

Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debrețin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Ecranul nostru

28 ianuarie 2004 (mtv ora 14.25)

Reluare: 31 ianuarie 2004 (m2 ora 11.15)

Programul prevăzut pentru săptămâna viitoare:

Emisiunea în limba română va prezenta următoarele reportaje: – Teatrul VIS din Ungaria a susținut un recital Eminescu la Centrul Cultural Român din Giula; – Românii din zonă au depus coroane la bustul poetului național din curtea Bisericii Ortodoxe din Apateu; – Munci de renovare interioară la sediul din Giula al Uniunii Culturale.

Realizator: Aurel Becan

PROGRAMUL TVR TIMIȘOARA

Interval orar 16.00-18.00, pe frecvența TVR2

Luni, 26 ianuarie 2004

16.05–17.00 Universul culturii 17.00–17.30 Evantai 17.30–17.50 Știri regionale 17.50–18.00 La limită.

Marți, 27 ianuarie 2004

16.05–16.30 Film documentar 16.30–17.00 Cronică germană (*emisiune în limba germană*) 17.00–17.30 Grădina tranziției 17.30–17.50 Știri regionale 17.50–18.00 La limită.

Miercuri, 28 ianuarie 2004

16.05–16.30 Viața la țară 16.30–17.00 Panoramic sud-vest (*emisiune în limba maghiară*) 17.00–17.15 Sănătatea ta 17.15–17.30 Zona IT 17.30–17.50 Știri regionale 17.50–18.00 La limită.

Joi, 29 ianuarie 2004

16.05–16.30 Spații subiective 16.30–17.00 Orizonturi sărbești (*emisiune în limba sârbă*) 17.00–17.30 Oferte fizicii 17.30–17.50 Știri regionale 17.50–18.00 La limită.

Vineri, 30 ianuarie 2004

16.05–16.30 Teleaudiența 16.30–17.30 Bucuroși de oaspeți 17.30–17.50 Știri regionale 17.50–18.00 La limită.

Sâmbătă, 31 ianuarie 2004

16.00–16.30 La Gralzy 16.30–17.30 În prelungiri 17.30–17.50 Știri regionale 17.50–18.00 La limită.

Duminică, 1 februarie 2004

16.00–16.30 Musica Viva 16.30–17.00 Cântecul de acasă 17.00–18.00 Handbal masculin. Finala Campionatul Mondial.

Sponsorul nostru

Emisiunea în limba română

24 de ore din 24
pe 756 kHz

Unitate prin diversitate
Uniunea Europeană

Întrebări, teme permanente:

- ❖ Ce ne așteaptă în Uniunea Europeană
- ❖ Aderare – avantaje și dezavantaje
- ❖ Euroregiune – colaborare transfrontalieră
- ❖ Cetățean european – multiculturalitate, multilingvism

Program radiofonic: 26 ianuarie, luni – ora 19.00

Reluare: 1 februarie 2004, duminică – ora 19.00

– Kossuth URH: 66,29 MHz și 66,14 MHz

– Frecvențele posturilor teritoriale

Pe plaiuri românești

Sighișoara, „perla Transilvaniei”

Complex medieval de arhitectură militară, civilă, eclezastică de valoare europeană, Sighișoara este printre puținele orașe-cetate locuite din Europa și singurul conservat în cea mai mare parte, dar și locuit din România. Datorită arhitecturii sale remarcabile, a poziției dominante și a ambianței geografice, orașul a fost supranumit încă de la sfârșitul secolului al XIX-lea „perla Transilvaniei”.

Întemeierea localității, conform cronicilor din secolul al XVII-lea, este datată la 1191 și 1198, însă fără bază documentară. Prima atestare documentară a localității – în 1280 – nu marchează însă și începutul locuirii, atât pe teritoriul orașului cât și în zona înconjurătoare din bazinul Mijlociu al Târnavei Mari – locuire care cu mici întreruperi depășește 40.000 de ani. Au fost atestate arheologic: așezarea aparținând epocii bronzului, două așezări dacice ale epocii fierului din care una a fortificat platoul inferior al Dealului Cetății, un castru roman pentru paza drumului, o așezare a daco-romanilor și apoi a urmașilor lor. Coloniștii germani (sași), așezați de regii Ungariei începând cu a doua jumătate a secolului al XII-lea în sudul Transilvaniei, sunt cei care întemeiază o așezare rurală la baza dinspre sud a dealului Cetății, lângă apa pârâului Saes (Shaas). Denumirea pârâului devine și a localității la sfârșitul secolului al XIII-lea. Așezarea trezește interesul a două importante ordine mănăstirești care se stabilesc pe platoul inferior al Dealului Cetății; călugării dominicani (la 1298), despre care se menționează documentar că localitatea

devine sediu al mănăstirii – Schespurch (Schassburg); apoi se stabilesc călugării ordinului franciscan.

În secolul al XIV-lea, urmare a venirii altor coloniști germani acum meșteșugari, localitatea se urbanizează treptat – în 1367 este menționat Civitas de Segusvar. În secolul al XV-lea,

pericolul turcesc determină construirea zidului și a turnurilor de apărare care înconjoară tot Dealul Cetății, zidul fiind menționat pentru prima dată la 1490. Secolele XV–XVII reprezintă perioada de maximă prosperitate și glorie pentru orașul-cetate Sighișoara, bine poziționat strategic și comercial la intersecția unor importante drumuri medievale. A întreținut un comerț înfloritor cu celelalte orașe săsești, cu diferite zone ale Transilvaniei, cu Țările Românești, dar a participat și la marele comerț prin intermediul Brașovului,

stabilind contacte până în Persia și Țările de Jos.

Poziția strategică și-a apărut-o astfel încât prin forță nu a putut fi cucerit, deși a suportat câteva asedii. Sighișorenii au fost implicați în convulsiile istorice ale spațiului transilvan și al României actuale: voievodul Vlad Dracul, purtător permanent al colanului din aur al ordinului Dragonului, primește găzduire (1431–1436) și sprijin pentru ocuparea tronului Țării Românești (în 1431 apare pentru prima dată într-un document emis de voievod, denumirea românească a localității Sighișoara); războiul țărănesc din 1514 răzvrătește și o parte a populației cetății; cel mai mare voievod al românilor, Mihai Viteazul, este sprijinit material în acțiunea sa de cucerire a Transilvaniei (1599); la 31 iulie 1849 orașul este martor la lupta de la Albești și a înfrângerii armatei revoluționare maghiare.

Momentele cele mai grele pentru oraș nu au lipsit: 1777 – cea mai mare inundație cunoscută; 1709 – ciuma decimează 1300 din cei 3000 de locuitori;

1738 – cel mai mare cutremur; 1676 – cel mai mare incendiu care distruge trei sferturi din oraș, însă obligă la reconstrucție și piatra, cărămida apoi țigla înlocuiesc hotărâtor lemnul.

Arhitectural, Sighișoara devine o îmbinare de elemente gotice, renașcentiste, baroce.

O mare parte a faimei orașului de astăzi se datorează celei mai celebre personalități istorice – la ora actuală – dintre toate personalitățile care au avut tangență cu Sighișoara (unde probabil s-a și născut), voievodul Vlad Țepeș, supranumit „Dracula”, fiu al voievodului Țării Românești, Vlad Dracul.

Principalul punct de atracție al centrului istoric este Turnul cu Ceas, care este simbol al orașului. Edificiul reprezentativ al arhitecturii militare publice, exprimată în cele patru săgeți ale sale, simbol al autonomiei jurisdicționale, privilegiu posedat de puține orașe ale timpului, turnul a funcționat ca sfat al orașului până la 1556, judecătore și corp de gardă până la sfârșitul secolului al XIX-lea, iar din 1899 ca Muzeul de Istorie.

Material selectat de Eva Iova

FOAIA
românească
23 IANUARIE 2004
www.foaia.hu

Săptămânal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director: Eva Iova. Colectiv redacțional: Edda Illyés, Laura Martin, Rita Pátcaș. Tehnoredactare computerizată: Kovács Sándor. Editura și redacția: 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8., Pf. 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789 Fax: (66) 463-152, E-mail: foaia@axelero.hu, foaia@freemail.hu Editor responsabil: Dr. Ioan Ciotea, președinte, Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8. Internet: www.romanul.hu, uniunea@romanul.hu. Tiparul: Mozi Nyomda Bt. 5600 Békéscsaba, Luther u. 5/B Director: Garai György. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente la Foaia românească în județele Bács-Kiskun, Bichș și Csongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atât personal, cât și prin cec poștal. Abonamentele în anul 2004: 3 luni 912 forinți; 6 luni 1824 forinți; 1 an 3648 forinți. A hetilap megjelenését a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségért” Közalapítvány biztosítja. Apariția săptămânalului este asigurată de Fundația Publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”.